

Kifogástalan ifjú
arczsint
On csak a
Kielhanser H.-féle
**GLYCERIN-
CRÈME**
Párisi hölgypor
és az elismert jószág szap-
panok használata által ér el.
Raktár: Török József
gyógysz. Budapest.

Azonkívül kapható minden
gyógyszertárban, droguistánál
és illatszerekkereskedésben.
8295

**WITTITZ
VILMOS**
PHOTO CHIMIOGRAFI
E. MINTÉZETE
BUDAPEST, N. KÖRNYELI LÁNY UTCA 1. SZÁM.

Készít kitűnő minőségű
clichéket mindennemű
nyomtatványhoz, min-
denféle kivitelben.

Legjutányosabb árak.

Telefon 62—79.

Fényképfelvételek.

Legpontosabb és legmegbízhatóbb egyedül

ERDÉLYI BÉLA

Párisi kalauza

térképpel, kis francia szótárral,

tartalmasabb, mint Fredrick amerikai kalauza.

Kötte 3 korona, füzve 2 korona, 450 oldalnyi tartal-
lammal. Kapható minden jobb könyvkereskedésbe n

A fenti összeg beküldése után bérmentve küldi:
SCHULHOF KÁROLY könyvkiadó Szegeden.

A 20 év óta ismert és kedvelt
Szórirtószer (Epilatoire),
mely teljesen kirtja a
szőrt az arczból
a kéztől, a kartól stb. most meg lett
javítva és hatása gyorsabb, mint
szólt volt. Teljes jóhatás. Ár 4 kis
üvegnek 5 frt, 1 nagy üvegnek 10 frt.

Fischer Róbert
a vegytan tudora és szépségápoló
Wien, I., Habsburggasse 4.
Fizetek, melyek az oson- és az egyes
különlegességek használatáról, szót-
nak, trükkjei és bérmentve küldetnek.
A készítmények ártalmatlanságáról
szóló bizonyítványok bárkinek bete-
kintésére állanak úgy szintén ezerről közönségtitkárú levél
minden világban. Feljegyzések szívesen fogadják ügyen
adatát, leveiben is. Raktár: Török József és
Koller Testvérek gyógyszerárú.

Első és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.
HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (száját
házában),
Arany érmekkel kitüntetve.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.)

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat és fehérnemű
raktárában.
Budapest, IV., Koronaher-
ceg-utca 11. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9.
Férfi ingek, Jäger-árak,
válasz és sport-cikkiek dús
választékban kaphatók.
Kortyúk és nyakkendők.

párja
frt 1.50

**Chocolat
SUCHARD**
LE MATTERHORN (CERVIN) építés RIFFELALP. Suisse

**Dr. Lengiel
nyirfabalzsam**
kir. szab. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv a
mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét
megfúrjuk, emberemlékezet óta mint a leg-
kínálóbb szélcsillapító volt ismeretes, ha
azonban ezen nedv a felálló utasításai
szintén balzsamát alakították át, csak akkor
nyer gyógyzólagos csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot
vagy más bőrrészeket, már másnap csaknem észrevehetően pikkelyek
válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngyöské válik.
Ezen balzsam kisméltja az arczon a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú
arczsint, a bőrnek fehérséget, gyöngyöskéket és üdöséget kölcsönöz;
a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szőrt, mőföföket és arcvajgye-
ket, orrvességet, bőrtörést a bőr minden más egyéb tisztáltsá-
gát. Ár egy korsónak használati utasítással 3 korona. Kapható
minden jobb gyógyszerárban.
A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzerválására ajánlatos ezzel
egyidejűleg a **dr. Lengiel-féle**

Opo-crèmet használni. Egy tégl 1 kor. 20 fill.
A **dr. Lengiel-féle Benzoe-szappan**
a legalkalmasabb higiénikus szappan, mely a bőrtényhét és fehérré
teszi és hitava van a balzsam jó hatását fokozni. Egy darab ára
1 korona 20 fillér. Raktár: Magyarországi részére **Török Jó-
zsef gyógyszerárú.** Budapest VI. ker., király-utca 12. és
Andrássy-út 20. szám.

LUSER L.-féle turista tapasz.
Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem
szemölcs és talp, valamint a sarok bőr-
keményedései, to-
vábbá mindennemű
bőrelszarusodás,
ellen. A hatás
ért jótállás
vállal-
tatik.
SCHWENK L.,
gyógyszerész
MEIDLING-BÉCS.
Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a mellétes védjeggyel és
aláírással el van látva, azért is erre
ügyelni kell. — 1 doboz ára 1 20 kor.
Vidreke 1 80 kor, előzetes beküldés mellett bérment.
Magyarországi Raktár:
Török József gyógyszer., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intéző ékek, vas-
utak, ipari-bánya, és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ügy-
szintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítja. E homlokzat-festékek, melyek
mészen feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintá-
ban külön-külön 16 krtól felfelé szállítottnak, és a mi a festék tisztaságát
illeti, azonos az olajfestékekkel.
8646
Mintakártya, ugyisintén használati utasítás
kiváratra ingyen és bérmentve küldetnek.

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgypor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.
BUDAPESTEN.
Fürdő — a nagyszerű uszodák is — kizárólag kénes hő- és lan-
gyos ásványvizsekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hő-
mérséke 27° C. és 63° C. közt váltakozik.
Gőzfürdője a maga nemében páratlan. Iszapfürdői,
teljes átalakítás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

**MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER**
legtisztább égyénys
SAVANYU-KÚT

BÁNHEGYI C. J.
Budapest, IV., Rostély-utca 13.
Nagy választék Épület és bútorgyártásokban,
mindennemű rész-, lakatos- és norinbergi árak
raktára. Nagy készlet mindennemű löszerszám ve-
zetékekben. Különféle kész bőrárak és czi-
pészkelekek. Szerszámok minden iparág részére.
Vasuti felszerelési tárgyak. Koporsó-díszít-
ések.
8701
Arjegyzék kíváratra bérmentve.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pilules orientales** által. Ratió
gyógyszertárától Párisban, Passage Ver-
deau 5, az e. yedüllé szer, mely két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egészégnek ártana, az aszonyi
kebel fejlődését, valamint a ke-
bel idomaiának szilárdaságát biztosítja.
Egy üvegcse ára használati utasítással együtt
3 forint. Raktár: Török József, Budapest,
Király-utca 12. sz. 8442

Mariska-crème
a női szépség emelésére és fenntartására teljesen ártalmat-
lan készítmény. Széplő, májfolt, himlőhely, pörse-
nés, pattanás, sárga arczsint, arczvörösség bá-
mulatos gyorsasággal elmúlik, a legdurvább bőr is frissé,
fiatalossá, bájossá válik. Kisméltja a ráncokat és himlő-
helyeket, még korosabb egyéneknek is tölde, bájos arcz-
sint kölcsönöz.
Egy tégl 1 korona 50 fillér.
Valódi
Capozin-kenőcs
reuma, köszvény, ideges fájás, hűlés, ideg-
bajok és mindennemű csontbántalmak ellen kitűnő hatá-
sának bizonyult szer. Számos elismerő és hálalrat közül:
A legnagyobb megelégedéssel bizonyítom, hogy a „Cap-
ozin-kenőcsnek egy, legfeljebb háromszori bedörzsölése után
idült Rheumától minden esetben teljesen meg szabadultam.
Budapest, 1896 október 26.
Reilkovitz Antal
nyug. ezredes.
Próbátégl 1 kor., egy nagy tégl 2 kor.
Kapható a készítőnél
SZABADY JÁNOS gyógyszerésznél
VII., Damjanich-utca 2/B. 8572

**CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL**
gyengék, verszegények és lábadozók számára.
Kitűnő íz.
Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő tanácsok
által: dr. Braun, Drasche, Krafft-Ebing, Monti, Mosel-
Seusser, Schmitt, Weinlechner stb. 1000-nél több el-
ismeréssel. Árak: 1/2 literes üveg frt 1.20.
1 literes üveg frt 2.20. Kapható min-
den gyógyszerárban. 8542
Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

20. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, MÁJUS 20.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és
POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt { egész évre 24 korona
félre 12 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona
félre 8 • A POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 10 korona
(a Világkronikával) { félre 5 • Külföldi előfizetőknek a postallag
meghatározott viteldij is csatolandó.

dalomnak: ez a Vörös-kereszt Egyesületek legfőbb, legmagasabb
feladata.

Az első nevezetes lépés a háború kegyetlenségeinek mérséklésére
az volt, a midőn a hadviselő felek egymás között a tábori kórházak
semlegesítése iránt ismételve szerződéseket kötöttek. A tizenhatodik
század végétől 1864-ig 291 ilyen egyezményt ismerünk. E szerződések
azonban mindig csak ideiglenes természetűek voltak. Egész 1864-ig
kellett a nagy fontosságú eszmének pihenni, míg t. i. a nemzetközi
szerződés jellegével bíró s a hatalmak által részint akkor, részint utólag
elismert «genfi conventio» létre nem jött.

A Vörös-kereszt Egyesület tulajdonképeni megalapítója Dunant
Henrik, egy köztisztviselőben álló genfi polgár volt, a ki áldásos életét
közhasznú célok előmozdítására szentelte, s a ki, mint egy önkéntes
csapat szervezője és vezetője, személyesen vett részt az osztrák-olasz-
francia hájratban s elszörnyedéssel tapasztalta, hogy csak a sol-
ferinói csatában sok ezerre ment azon sebesültek száma, a kik kellő

MÁRIA VALÉRIA FŐHERCEGNŐ.

A MAGYAR VÖRÖS-KERESZT EGYESÜLET.

(Az első nagygyűlés húsz éves évfordulója alkalmából.)

A Z URALKODÓHÁZ több tagja, bíboros főpapok, polgári és katonai
főméltóságok, a társadalom számos más kiváló képviselője, s a
vidéki testületek kiküldöttei jelenlétében méltó díszszel tartja
meg országos közgyűlését e hó 22-ikén a magyar Szent Korona
országainak Vörös-kereszt Egyesülete, mely hazánkban oly hatalmas
lendületnek indult.

Ha tekintetbe vesszük, hogy mily óriási számú seregek szállhatnak
ma már háború esetén szembe egymással s hogy mily tökéletességre
jutottak a pusztító fegyverek: kétségtelennek látszik, hogy a katonai
egészségügyi személyzet a legnagyobb erőfeszítés mellett sem lesz
képes a háborúban a reá várakozó feladatoknak megfelelni.

A háborúk ugyan korunkban rövidebb ideig tartanak, mint hajdan,
de az emberáldozat aránylagosan nő s a sebesültek száma nem is sejt-
tett mértékre emelkedhetik. S ezek szenvedéseit enyhíteni, annyi sok
ezer ifjú életet megmenteni s visszaadni aggódó családjának és a társa-

Strelisky fényképe után.

LAJOS GYŐZŐ FŐHERCEG.

segély hiányában nyomorútan elpusztultak, noha ápolással könnyen meg lehetett volna őket menteni az életnek.

Mit szenvednek az elhagyott sebesültek a csatatéren, megrázó képet ad róla a „Times” egyik tudósítója a német-francia háború színhelyéről:

„A sebesültek félig összefagyva ülnek, testüket belepí a dér. Egy ház a pinczétől a padlásig megtelt haldokló emberekkel. Ma szombat van s ezek a katonák hétfő óta vannak itt s ez idő alatt egy csepp vízhez s egy morzsa kenyérhez alig jutottak. Nyitott ablakok mellett a pusztán földön hevernek s egyiknek sincs bekötözve a sebe. A fájdalom, az inség, a hideg és a szomjúság minden gyötrelmeit szenvedik. Orvos nem akad sehol. Végre este felé került egy, a ki hozzáfogott az életmentéshez abban a helységben, a hol még háromszáz sebesült várt segélyt. A többiben is hányan sovároghattak szakadó lélekkel ápoló kéz után! Halott és halálán vívódó vegyest fedték. A holtakat ki, a sebesülteket behordták. Némelyikkel az ajtóban fordultak meg, mert útközben meghalt. A kép iszonyt gerjeszt. Tiszt és köztiszt, újoncz és vén bajnok össze-vissza nyüzsg egymás mellett és egymáson. E fájdalom csoportból a legkülönböztetebbek hangok, nyögések, sikoltások szállnak felénk, vegyítve fogcsikorgatással, a mi úgy hallatszik, mint a távoli dobpergés. A mi fájdalomnyilvánításra az emberi száj képes, az itt mind felhangzott», stb.

Tegyük hozzá, hogy ez Urunk születése után az 1871. évben, a német-francia háború alatt történt és nem a zulus földjén.

Dunant nagyszabású kezdeményezésére első sorban egy előkelő angol hölgynek, Miss Florence Nightingale-nak példája lelkesítette, a ki oda hagyva a fényes társaságot, melynek rendkívüli műveltségénél és kiváló tulajdonainál fogva központja vala, — mint önkéntes betegápolónő vett részt a krími háborúban, s önfeláldozó működésével, melyben egy tekintélyes női csapat támogatta, ezeket adott vissza az életnek.

A genfi nemzetközi egyezmény háború eseteire bizonyos tekintetben sérthetlenséget biztosít a Vörös-kereszt Egyesületnek, a mely nagy fontosságú nemzetközi intézmény, most már a főldgömb minden részében, a hol a civilizáció követelményei iránt érzékkel bírnak, polgárjogot nyert s ott lebeg a csatatér borzalmai fölött, mint az engesztelődés és könyörület jelképe.

Magyarországon az egyesület szervezésére a boszniai hádjárat szolgáltatott alkalmat s Tisza Kálmán szül. gróf Degenfeld-Schomburg Ilona úrnő kezdeményezésére boldogult királyasszonyunk legfőbb védnöksége alatt megalkult az országos központi segélyző négyesület, melynek alapszabályai 1879 márczius havában fogadtattak el. Így keletkezett a vörös-kereszt jelvénye alatt álló Magyar Országos Segélyző Négyesület.

Epen húsz évvel ezelőtt 1880 májusában tartotta az egyesület a Magyar Tudományos Akadémianál a vörös-kereszt jelvényével feldíszított nagy termében Erzsébet királyné elnökle alatt első nagy közgyűlését. A tanácskozmányt a Felsőasszony megbízásából Klotild főherceggasszony vezette. Jelen volt a közgyűlésen Rudolf trónörökös, József főherceg, Fülöp Ágost koberg-góthai herceg, stb.

A felsőasszony Zichy Nándorné grófnő üdvözlő szavaira láthatólag mélyen megindulva ajánlotta az emberbaráti intézményt a közönség hazafias pártfogásába.

A magyar országos segélyző négyesületből alakult meg a magyar szent korona országainak Vörös-kereszt Egyesülete, mely Ferenc József király és Erzsébet királyné, védnöksége alatt csakhamar nagy elterjedést nyert az egész országban.

*

Azóta két évtized telt el. Hódoló szeretettel könyvezett őz uralkodónk ma is mint legfőbb védnök áll az egyesület élén, míg a női védnöki tisztet legújabbán kedves leányára, a ki hozzánk magyarokhoz a gyermekkori emlékek eltörölhetlen kötelékeivel van kapcsolva, Mária

Valéria főherceggasszonyra ruházta át. Az egyesület védnökhelyettese pedig Károly Lajos főherceg elhalálása óta Lajos Győző főherceg, a ki lelkes érdeklődéssel minden alkalmat megragad, hogy az intézmény iránti jóindulatát kimutassa. A női védnökhelyettesi tisztet az egyesület alapítása óta Klotild főherceggasszony tölti be.

A Vörös-kereszt Egyesület megalakulása óta a háború pusztításai szerencsére még nem következtek be nálunk, s az egyesület a háborúra való szervezés előkészületeinek befejezésén kívül tevékenységét első sorban a társadalmi jóléti-konyság legszélesebb körű gyakorlásának szentelhette.

A mint tudva van, a Vörös-kereszt egyesület tevékenysége háború bekövetkeztével oda irányul, hogy a sebesült és beteg katonáknak mennél jobb elhelyezését, ellátását és orvosi ápolását biztosítsa. E célból úgynevezett tartalék-kórházakat, beteg-, nyug- és betegdítő állomásokat készít elő; szervezi a kisegítő kórházat és üdülőhelyeket. Vörös-kereszt kocsijai, melyek részben a német lovagrend ajándékai, részben a magyar kocsipár becsületére való hazai gyártmányok, az Erzsébet-kórház kocsisíkjain és egyes vidéki városokban is teljesen felszerelve állanak, s az egyesület sebesült-szállító csapat-oszlopai készen várják a legfőbb hadúr bármikor jövő parancsát, hogy a beálló szükség alkalmával azonnal kivonuljanak az önkéntes betegápolás nagy feladatát teljesíteni.

Elmondhatjuk, hogy a társadalom részéről példánélküli támogatással találkozott eddig a magyar Vörös-kereszt Egyesület; tekintélyes törzsvagyona a sorsjegy-alapokkal együtt majdnem 13 és fél millió korona, ötfélszáz fők-egyesülete s ötvenezer körül levő tagjainak száma tanúság erre.

S mindazt, a mit a társadalomtól kapott, igyekezett teljes erővel annak javára jótékony működésével viszonzni. A vidéki választmányok és fők-egyesületek egymással nemes versenyre kelnek a társadalmi jóléti-konyság gyakorlásában. Kisdödvőket segélyeznek, szegény iskolás gyermekeket ruháznak fel, igyekeznek a gyermekhalandóságot különböző óvó intézkedésekkel meggátolni; kórházakat állítanak fel, népkonyhákat szerveznek; felkeresik a szenvedés, zülles és elhagyatottság tanyáit, hogy vigaszt és reményt csepegtessenek az elárvult szívekbe. De ki tudná egyenként felsorolni a jótékonykodás mindazon ágazatát, mely a Vörös-kereszt egyesületeket erőik kifejtésére sarkallja!

A Magyar Vörös-kereszt Egyesület, — amár vidéki testületeinek szabad kezét enged, — erősen központosított intézmény. Fő szervei a központi választmány, továbbá az igazgató választmány és az igazgatóság, mely tulajdonképen a tisztikar összeséből áll s feladata az igazgató, illetőleg a központi választmány határozatainak végrehajtása. Állandó hivatalnokokból álló szerve a központi iroda, melyet Argay János vezet. Az adminisztráció szálai főleg az elnök és főgondnok kezében futnak össze, a kik az igazgatás fáradságos munkáját végzik. Az egyesület I-ső elnöke jelenleg Csekonics Endre gróf, valóságos belső titkos tanácsos, a kinek családjában hagyomány szerinti a közügyek iránti meleg érdeklődés és a nemes jótékony-ság; főgondnok dr. Babarcsi Schwartz Ottó udvari tanácsos, ki a közgyűlés bizalma múlt évben emelt e tisztségre s ki nagy érdemű elő-deinek, Ivánka Imrénének és Darányi Ignácznak nyomdokain haladva, már eddig is kiváló eredményeket mutathat föl.

A kormányzó tisztikar a közélet következő kitűnőségeiből alakult:

I. elnök: gróf Csekonics Endre; társelnök: gróf Zichy Nándorné; I. alelnök: dr. Schlauch Lőrincz; I. alelnök: özv. gróf Teleki Sándorné; II. alelnök: Cseh Ervin, II. alelnök-társ: gróf Khuen-Héderváry Károlyné; tisztelbeli alelnök: dr. Darányi Ignác; főgondnok: dr. Babarcsi Schwartz Ottó; főjegyző: Ribáry József; igazgatók: Latinovits János és Csávossy Béla; jegyzők: Bubics József és Degen Gusztáv dr.

Végül nem mulaszthatjuk el megemlíteni a Vörös-kereszt Egyesület budapesti Erzsébet-kórházát, mely egészséges fekvésével, mintaszerű

berendezésével, tudós orvosi karával, kitűnő ápolónőinek egész seregével disze és büszkesége a magyar közegészségügynek, vigasza a szenvedő emberiségnek.

Ember Károly.

ANYÁM.

Nem a mikor szemem ragyog
És a szívem vidám —
A hű fiad nem olyankor vagyok
Rég porladó anyám!

De a mikor bú tör szívemre
S a vigaszt nem lelem
És halvány arczom örömet pihenne
Egy nyájás kebelén;

Mikor a biztató szavát
Epedve hallanám:
Akkor vagyok megint a hű fiad
Anyám! Anyám!

Kozma Andor.

MÁJUS.

Hogyha száll a cserebogár,
Hogyha nyílik az orgona,
Tudja Isten, rég elhagyott
Kis falumba mi vonz oda.

Mi az, hogy így rügybontáskor
Úgy elfog a vágy, a bánat,
S színes álmok egyre űznek
Te utánad, te utánad.

Régi dal zsong a szívemben,
S minden dalnak végső sora,
Mint harangszó, te rólad cseng:
Cserebogár, kék orgona.

Minden álmom hozzátok száll,
Minden dalom fölöttetek,
S felkeresni még se merlek ...
Hátha meg sem ismernétek!

Hátha meg se ismernétek
A hajdani rozsgyereket,
S így szólnátok kiváncsian:
E bús ember vaj ki lehet?

És elbújna én előlem
Kankalin és piros mályva
S csicsérgő pinyt, rigó madár
Íjdezve tova szállna.

Talán jobb is itt maradnom,
A hol nincsen virág, lepke,
A hullámzó nagy városban
Eltemetve, elfeledve.

Talán jobb is elfeledni
Gyermekkori álmunkat.
Hiszen fáj az édes emlék,
Mely a múltba visszaringat ...

Kint zibongás, fény, ragyogás,
De a szívem néma, kopár.
Ég veletek, régi társak:
Orgonálomb, cserebogár!

Feleki Sándor.

A VULKÁNOK VILÁGA.

Egy előttem fekvő angol könyv tanúbizonysága szerint a Jupiter csillagon háromszerszer annyi ember lakik, mint a földön. Nem tudom, hogy Thomas Dick, doktor juris et philosophiae, hogyan jutott ennek az adatnak a birtokába.

Nincs okunk kételkedni, — írja ennek a század elején megjelent könyvnek a szerzője, — hogy tényleg ennyi ember lakik ottan. Ebben az esetben a Jupiter csillag az Úr birodalmában annyi, mint sok ezer föld együttvéve. Ez az óriás gömb, a melyen ily rengeteg sok élő és gondolkodó lény lakik, csodálatos és egyszerű-mind fonséges képekkel tölti be képzelődésünket. Mily csodás látszányt nyújthat ez az óriás világ hatalmas hegylánczaival, tengereivel, szí-

geteivel, országaival, a melyeknek népes városai-ban a miénktől teljesen különböző élet pezseg. Thomas Dick, úgy látszik, meg volt győződve arról, hogy a bennünket körülvevő világok myriádjai között egy sem lakatlan.

A mai csillagászok és filozófusok nem mernek ily merészen itélni. Tudni semmit, vagy csak igen keveset tudunk. A Jupiter még a leghatalmasabb távcsőben sem mutat egyebet, mint egy örökösön változó, színes sávokkal és foltokkal borított korongot. A bolygó igazi földrajza rejtve marad előttünk, vagy pedig, a mi még valószínűbb, a kontinensek, meg az oceánok azon a távoli világon, nem olyan állandóak, mint a Földön vagy a Mars csillagon.

Képzelnünk csak el egy bolygó csillagot, a mely ezerháromszázszorosa nagyobb a földnél. Ezen az óriás gömbön az elemek féktelen harca dühög. Azon a mérhetetlen felületen soha sincs nyugalom. Néha az oceán nyeli el az alig képződött szárazföldet, máskor új kontinensek bukkannak föl a tenger mélyéből. Mindezeket az átalakulásokat földrengések, vulkánok iszonyatos hevességtől kitérítik ide-oda. Ha egy-egy kitérés visszaszorítja az előnyomuló habokat, új meg új szárazföldek keletkeznek.

Ezek a szüntelen katasztrófák, a melyek évmilliók óta napirenden vannak, lehetetlenné teszik az életet.

Ne feledjük el azonban, hogy a föld sem született meg egy napon. A mi világunk is sok, nagyon sok átalakuláson ment keresztül, a míg mai alakját, mai fejlettségét elérte.

Később, talán több száz ezer esztendő múlva a Jupiter világán is nyugodtabbak lesznek a féktelen elemek. A hőmérséklet alább száll, az örökösön sívító orkán, az örökös esőzések szelidebb alakot öltenek és a tenger visszalép rendez medrébe. Növényi és állati élet keletkezik majd és a korallok munkája szintén szaporítani fogja a kontinensek és szigetek számát. Akkorra talán kigyúl a Jupiteren is az intelligencia legelső szikrája.

Mostanában még nincsen senki sem, a ki szemtanúja volna azoknak a nagyszerű természeti tüneményeknek, a mik a naprendszer óriás világán végbemennek. Senki sem gyönyörködik az ottani égből ragyogó látványosságokban, a tomboló vihar erejében, senki sem örvend a tavasznak, mely a Jupiteren állandó.

Az utóbbi időkben tett tudományos megfigyelések azt a nézetet megerősítik. Egészen pontosan persze ma sem tudjuk elképzelni egy olyan más világ életét, mely több száz millió kilométernyi távolságban tőlünk végzi pályafutását a nap körül. Abban azonban bizonyosak lehetünk, hogy a Jupiter most még csak böleskórát éli. A múlt század vége felé volt, a mikor egy nagyvilági hölgy, szalonjában egy széles-körű ismereteiről hírneves akadémikushoz azt a kérdést intézte, hogy vajjon laknak-e emberek a Jupiteren?

A szegény tudós azt felelte:

— Nem tudom, asszonyom.

— De hát akkor mire való az a tengersok tudomány, ha még erre sem tud megfellelni! — mondotta a szellemes hölgy.

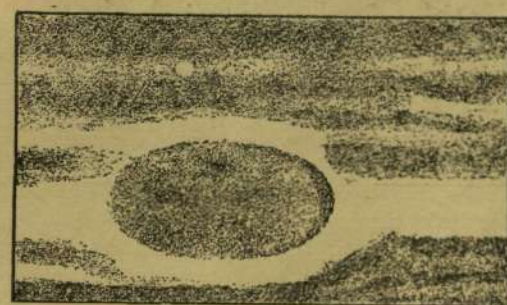
Ha most, a tizenkilencedik század végén újból vetnék fel e kérdést, egészen bátran azt lehetne felelni: A Jupiteren nincsenek emberek. Ezer okunk van ennek a föltevésére.

De lássuk, miféle következtetéseket vonhatunk abból, a mit a mai asztronomusok láttak.

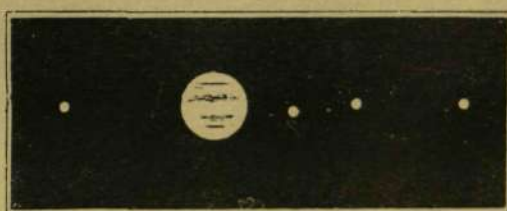
Jókora távcsővel nézve, a szabad szemmel is feltűnő szép csillag tányéralakot mutat, a min csakhamar érdekesnél érdekesebb részleteket tudunk fölfedezni. Okkersárga, barnás, meg vöröses sávokkal átalakoznak a bolygó sárgás fényben úszó korongján, helyenként fehér-színű, meg sötétzürke, koralakú vagy egészen szabálytalan foltok láthatók. A foltok között leginkább egy elliptikus vörös folt tűnik föl. Ezt a foltot már vagy harmincz esztendő óta észlelik a csillagászok. A legtöbbször az a nézete, hogy míg a sávokat a Jupiter-légréte áramlatai hozzák létre, addig a vörös folt a valódi, még izzó felülethez tartozik, mely a fellegek burkolatán átcsillámlik. Ez a piczi kis vörös folt a távolságban körülbelül harmincz millió méter hosszú — más szóval akkora, mint földünk egyenlítőjének három negyedrészre.

A vulkánok világa.

A rejtélyes vörös folt.

A Jupiter és holdjai.

Meg kell jegyeznünk, hogy a jupiteri levegő áramlatainak hevességéről nekünk embereknek alig lehet fogalmunk. A különböző kiterjedésű és más-más színű sávokat különböző lég-áramlatok idézik elő, melyek három-négyszerte erősebbek, mint a legpusztítóbb szélvész, mely nálunk valaha dühögött.

Számítás szerint a Jupiter ciklon-viharjai olykor óránként félmillió méternyi sebességgel haladnak tova és ez a gyorsaság bizony elegendő volna arra, hogy a vihar legnagyobb fáinkat is derékon ketté törje, mint valami gyenge szalma-szálat.

A vörös folt mibenléte manapság még rejtély. Nem tekintve azt, hogy a színe is folyvást változik a leghalványabb rózsaszíntől a leg-sötétebb skarlátig, — úgy látszik, hogy nem is marad mindig egy és ugyanazon a helyen. Deming kiszámította, hogy állandóan visszamarad a bolygó tengelykörüli forgásával szemben.

Olyasféle mozgás ez, mintha Ausztráliának hirtelen lába kelne és méltóságteljesen végig csúsznék a Csöndes-Oceánon. Egy-néhány tudós csakugyan valami folyamban úszó szigettel hasonlítja össze a különös tüneményt.

Sok jel mutat arra, hogy valami tűzfelület akadályozza a légáramlatokat rendes útjukban, mintha valami hallatlan kiterjedésű tüzes kráter volna ottan, melynek a magasba nyúló lángnyelvei áttörik a gomolygó fellegtegnert. Nem lehetetlen, hogy a Jupiternek azon a részén tényleg forrongó tűzocéán terül el, melynek gőzök lehelle, kiömlő lávasugara nyíltan tör fölé az égbe, hogy tántorgó nyílást hagy abban a felhőburkolatban, mely oly tartósan eltakarja kíváncsi szemünk előtt a Jupiter igazi fölületét.

Korunk egyik legkitűnőbb megfigyelője, Barnard Amerikában, egészen másképen magyarázza meg nekünk az óriás bolygó természeti viszonyait.

Szerinte a Jupiter felülete még nem szilárdult meg, hanem lágy, térszénemű anyagból áll. Ebből az anyagból folytonosan izzó gázok törnek elő. Barnard tagadja, hogy az említett

foltok és sávok csak levegőbeli képződmények volnának; az, a mit messzelátónkkal észrevehetünk, a bolygó felületéhez tartozik.

Flammarión, a ki a másvilágokon való élet elméletének egyik buzgó elharczója, a minap újból tanulmányt írt ama távoli világ sajátos fizikai viszonyairól. Ő szintén arra a következtetésre jut, hogy a Jupiter világéletének első kezdetleges korszakában van, melyen állati, növényi, tengeri vagy szárazföldi-élet egyaránt még nem keletkezhetett.

A Jupiter szilárd talaja csak egy vékony, gyenge kérgen nyugszik, melyet még minduntalan átszaggat belsejének még tüzes és forrongó anyaga.

Egy angol csillagász, Green, szintén igen eredeti hipotézissel állt elő a Jupiterre vonatkozólag. Szerinte sűrű gőzökkel és párákkal telített levegő veszi körül ezt a világot; felületét egész kiterjedésében víz borítja. Jelenleg ez az oceán életének egyetlen eleme. A bolygó — mondja Green — még igen forró, de nem izzó. Életének azt a korszakát éli, mely a föld kőszénkorszakának felel meg. A kontinensek és szigetek, hegyek és völgyek most vannak alakulóban. Ha új szárazföldek emelkednek ki a vízből, az a hatalmas oceán viszont elborítja a már meglevőket.

Ez a harc víz és szárazföld között, a mint azt tudásaink a föld múltjára nézve megállapították, a Jupiteren is addig fog tartani, míg a szárazföld eléggé kiemelkedik a vízből és megnagyobbodik. Lehet, hogy a most meglevő szárazföldek is sűrű, bizzar külsejű, nálunk ösméletlen fák-ból álló őserdők borítják, a mik majdan talán késő évmilliók múlva a Jupiterlakók kőszénlepeit fogják alkotni. A víz és föld küzdelmében elsüllyedt rengetegeknél alig lehet más rendeltetésük.

Mi azt hisszük, hogy a ki valaha látta a Jupiter csillagot teleszkópon keresztül, szüntelen változó, sávok korongjával, mindjárt tisztában lehetett azzal, hogy egy vajdó világgal van dolgunk, — bármelyikét fogadjuk is el az elsorolt nézeteknek.

Nemkülönböztetve kétséglen az is, hogy azt a messze világot sűrű, nedvűs levegő veszi körül, a mi szintén csak azt bizonyítja, hogy a Jupiter most még óskorában van.

Laplace és mások világmegalkodási elméletei szerint ugyan a Jupiter előbb vált ki a naptömbből, előbb született, mint a Föld, de mivel sokszorosan nagyobb, még nem hűlt ki eléggé.

Ha tehát a Jupiter világát el akarjuk képzelni, a mi őskorunkat kell fölidéznünk képzeletünkben.

Szakadatlan felhőszakadás korbácsolja végig a Jupiter földrengésektől és a tűzhányó hegyek kitérőitől fölszaggatott talaját. Az egész föld füstölögni látszik, a gőzök folyvást szállnak ég felé, hogy eső alakjában ismét lehulljanak. A vulkánok bömbölése belevegyül a tomboló szélvész sivatásába. Köröskörül a tűzhányók vörös lángjai koszorút képeznek, jelezve a jövődöbél gnájz és bazalttegyeségek helyét.

Az elemek féktelen küzdelme a Jupiter világán is véget fog érni. A háborgó oceán hullámhegyei lecsendesednek majd, a levegő nedvessége kisebb lesz. A vulkánok kisérteties világossága csak egy-néhány elszórt helyen fogja megvilágítani az éjszakát és szelídül majd az orkán is.

Akkor fog csak megjelenni azon a világon a fejlődés koronája: az élet.

Hoffman Ottó.

A BUDAPESTI EGYETEM ÚJ ÉPÜLETÉNEK FÖLAVATÁSA.

Hazánk művelődésének történetében 264 esztendő óta szerepel a most Budapesten székelő tudomány-egyetem, mint első rendű tényező. E harmadik századot haladó időknek a két első harmadát alapítása (1635) helyén, Nagyszombatban élte le csonka szervezettel, szűkös helyzetben; nem is említve, hogy az évtizedek során át tartott háborús idők már maguk is mily zsibbasztólag hatottak a főiskola működésére. Legfényesebb napja mindjárt eleintén, alapítója, Pázmány Péter esztergomi bíboros érsek

A BUDAPESTI TUDOMÁNY-EGYETEM ÚJ ÉPÜLETÉNEK ELŐCSARNOKA.

idejében voltak, ki a török hódoltság miatt maga is Nagyszombatban lakott és személyesen is hatott kedvelt főiskolájának működésére.

A nagyszombati egyetemen, melynek tanári székein jezsuita tudósok ültek, eleintén csak hit- és bölcsészettudományi kar volt; később azonban (1667-ben) jogi, még jóval később (1769-ben) orvosi kart is szerveztek. De 1773-ban a jezsuita-rend eltörlöttét, az egyetem néhány évig szünetelt; majd pedig kimondatván az az elv, hogy az oktatásügyet, mely eddig a felekezetek kezében volt, állami felügyelet alá kell helyezni, az újítást mindjárt felül, vagyis az egyetemen kezdték meg. Ugyanekkor Mária Terézia elhatározta, hogy az egyetemet Budára helyezte át, hol főiskolai helyiségül az üresen és használatlanul állott királyi palotát engedte át ideiglenesen, föntartására pedig a dunaföldvári apátsági birtokot adományozta régi alapítványához. A beköltözés és felavatás 1780-ban történt országos ünnepiességgel. II. József négy év múlva (1784) kitelepítette az egyetemet a királyi palotából s Pestre helyezte át, hol több rendbeli költözködés után 1805-ben a megszünt Pálos-rend kolostorában talált állandó hajlékot, melynek utolsó maradványa a mai Egyetem-terem egészen 1890-ig főnállott kapcsolatban egy új háromemeletes szárnyal.

A régi épület már nem volt sem alkalmas, sem méltó az első magyar egyetem céljaira. Ezért dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter mindjárt kormányra lépte után első gondoljai közé sorolta, hogy az egyetem számára minden tekintetben korszerű középponti épületet emeltesse. 1897-ben törvényjavaslatot terjesztett e tárgyban az országgyűlés elé, mely lehetővé is tette, hogy az építkezés már a következő 1898. évben megkezdethessék. Az e végre hirdett pályázaton Herczeg és Baumgarten műépítészek tervezetét fogadta el a kormány s ez a terv most már teljesen megvalósítva, egy új díszes palotával ékesíti fővárosunkat.

Az egyetem új palotája Mária Terézia korabeli barokk izlésben épült s művészeti tekintetben is szervesen van egyesítve úgy az egyetemi templommal, mint a már föntebb említett új szárnyal. Sok szerencsével tettek eleget a műépítők annak a követelménynek, hogy az új középponti épületben a dísz-helyiségeken és az egyetemi hivatalokon kívül elegendő számú és nagyságú tantermet is létesítsenek. Igaz, hogy e végett a régi homlokzat vonalát hét méterrel kisebbé tették az utcára, de csak a közép-oszlopban, melyet öt íves tágas árkádra állítván, alatta szabad utat hagytak a járókelőknek.

Az új, háromemeletű épületben legdíszesebb terem a nagy aula az első emeleten, hová egy tágas előcsarnokból háromágú kényelmes lépcsőzet vezet föl. Ez az aula szolgál az egyetemi ünnepélyek színhelyül.

Az aula, az egyetem alapításának történetére emlékeztetően Mária Terézia korabeli barokk stílusban készült s az egyetem symbolumaival van díszítve. Bal oldalán egy fülkében a király mellszobra áll, a fülke ívetének felső részét két életnagyságú allegorikus nőalak: a *hír* és a *dicőség* ékesíti. Építészeti szempontból nagyon sikerült a terem jobb oldali nagy erkélye, a melyen 200-nál több embernek van helye. Az erkély szépen van díszítve, fölötté hatalmas barokk karyatidok tartják a boltívetű mennyezetet. A terem bal oldalán is van egy kisebb erkély, mely fölött kiterjesztett karú atlantok viselik a párkányzat terhet. A mennyezet díszét mindkét oldalról a magyar czimer és a korona növeli; a czimer életnagyságú anyaga-

Weinwurm fényképei után.

A BUDAPESTI TUDOMÁNY-EGYETEM ÚJ ÉPÜLETE.

lok tartják, a szent koronát pedig két-két atlant-alak. A díszterem méretei is tekintélyesek: hossza 21 méter, szélessége 12 méter, magassága 11 méter. A terem szobrászati díszítése Verő László és Ney Simon szobrászok műve.

E díszterem s a rektori és egyéb hivatalos helyiségeken kívül az új épületben öt terem van 300—300 és egy (a III. emeleten) 600 hallgató befogadására.

Az oszlopesarnokos homlokzatú díszes épületet május 13-án avatták föl annál nagyobb ünnepiességgel, mert ugyan ez a nap volt 120-dik évfordulója annak, hogy az egyetem az ország fővárosába költözött.

A megnyitás ünnepén, melyen Wlassics miniszter és számos előkelő vendég volt jelen, föllevenítették az egyetem régi szokásait is, melyek már évtizedek óta csaknem feledésbe merültek. Előszedték az egyetem értékes reliquiáit, a királyi jelvények (korona, kormány-pálca, aranyalma) utánzatait, valamint az alapító okleveleket s azokat a díszteremben közszemlére kiállították, úgy szintén kitérték az 1817-ből származó egyetemi fehér zászlót.

LÁTOGATÁS MUNKÁCSY MIHÁLYNÁL.

Az 1889-ki párisi világkiállítás idején.

A párisi 1889-iki világkiállítási emlékeimet idézem fel ezen sorokkal, mely emlékeket a Munkácsy halála felett érzett fájdalom elevenít most föl lelkemben.

1889 július havában Budapestről Párisba 850 tagból álló társaság indult el, mely Turinba is elzarándokolt Kossuth Lajoshoz s az ő ragyogó szónoklatában is gyönyörködhetett, majd Párisban az akkor ott lakott Munkácsy Mihálynál is tisztelgett.

Mély meghatottsággal üdvözölt mindnyájunkat a nagy művész, a mint különvonatunk Párisba érkezett. Annyi magyart látva maga körül, elárasztott bennünket szíveséggel, s azt a sok ünnepeltetést is, melyben Páris

városa részesítette a magyar kirándulókat, bizonyára nagy részt neki köszönhetjük.

Páris városa kirándulást rendezett július 12-ikén a magyarok tiszteletére St.-Cloud-ba. Este hat órakor gyülekeztünk a Concorde-hídhöz, honnan hajón indultunk. Gyönyörű nyári est volt; a hajókon, melyek a vendégeket szállították, a zenekarok felváltva játszották a Rákóczy-indulót és a Marseillaisét.

A part mentét a francziák lepték el, kik a zeneszó hallatára kijöttek házaikból és a Szajna partján levő gyárakból, s kendő-lobogtatással és „Vive la Hongrie” kiáltással üdvözöltek bennünket.

St.-Cloud-ban már Munkácsy fogadta a nagy társaságot nejevel. Szürke kabátban, gomblyukában fehér szegfüvel, szürke cilinderben járt közöttünk. Mint kedves házigazda, ő vezett, ő gondoskodott elhelyezésünkről a lampionokkal fényesen kivilágított parkban, melyben nagy terített asztalok voltak hosszában

felfelé. A lépcső első fordulójánál a nagy terem ajtajában férje mellett állt Munkácsyné nehéz fehér selyem uszályos ruhában, fején gyémánt diadémmal, nyakán is drága ékszerekkel, és ott üdvözölték vendégeiket.

A nagy teremben ismerősök is voltak már, így Türr tábornok és Komáromi Mariska, ki akkor kint volt Párisban. Továbbá ott volt Marchesi asszony, a híres énektanárnő; Judic, a francziák Blahánéja; Coquelin; Sybill Sanderson, a híres énekesnő, kit másnap a tiszteletünkre rendezett operai előadásán hallottunk.

Munkácsyné a társaság tagjait nekünk egyenként, míg minket csak általában mint magyarokat mutatott be, kik az ő „Miskájának” hazájából jött kedves vendégei. A mint tömegesen megérkeztünk, a Rác Pali bandája rázendítette a Rákóczyt. Én alig ismertem cigányainkra, mert egyenruhában voltak, ezüst zsinóros kék atillában és vörös nadrágban.

Az ott levő női társaság rendkívül fényes

ban, midőn Haynald Kolpachban Munkácsyék-nál időzött.

A palota megtekintése után a második emeleten levő műterembe mentünk, hol a falak telve voltak a Krisztus-képek egyes alakjaival, melyek mind tanulmányok voltak a nagy festményekhez. A terem sarkaiban emelvények, lefüggönyözött fülkék, állványok a modellek számára, régi fegyverek, sisakok, gyönyörű nagy gobelin szőnyegek mindenfelé, még kivarrótt cizfra szűr is volt ott dísznek, meg tulipános láda és magyar festett paraszt székek.

Nagy terített asztal várta itt a társaságot — közepén nagy vázában majdnem két méter magas rózsabokrétával, — lengén kötve, szétálló ágakkal, mintha nem is bokréta, hanem egy egész rózsafa lett volna oda állítva.

Később ráhúzta Rác Pali a csárdást s Munkácsy daliásan járta szép magyar táncunkat Lukács Juliskával, ki most Porzsoltna, a Nép-színház igazgatójának a neje. Körülálltunk, meg-

A BUDAPESTI TUDOMÁNY-EGYETEM AULÁJA.

felállítva, telve mindenféle frissítőkkel és pezsgővel.

Midőn éjfélt után visszatértünk a szép holdfényes éjszakában Párisba, hajónkon kedves magyar nótákat füttyölt Munkácsy kedélyesen. Vas egészség, hosszú élet nézett ki ebből a daliás, nagy emberből.

Másnapra meghívta az egész társaságot magához — mint mondá — egy kis barátságos összejövetelre.

Hogy milyen rettenetes fáradság egész nap a kiállításban lenni, szünet nélkül járni, nézni, csak az tudhatja, a kinek már volt ilyesemben része. És mégis alig vártuk az estét, hogy szál-lásunkra menve, átöltözködjünk, s menjünk Munkácsyhoz, kit már mindnyájan jól ismer-tünk.

Az Avenue de Villiers kis kétemeletes palota már teljes pompában várt bennünket. A nyitott ablakokból fényugár lövellt a fákra, melyek hosszú sorban a második emeletig fel-nyúlak. Egy kis földszinti csarnokba érve, egyenruhás inasok szedték le felőltnket, mire a csarnokból, mely délszaki növényekkel volt díszítve, szőnyeggel bevont lépcsőn haladtunk

öltözekei mellett mi szegény utasok, kik estélyi öltözetet nem vittünk magunkkal, kissé feszélyezve éreztük magunkat, de Munkácsyné vendégei előtt oly kedvesen mentett ki bennünket, hogy később beletörődünk, hogy magas és sötét ruhákban voltunk.

A mint összegyűltünk, megtekintettük Munkácsy lakását emeletről-emeletré.

A Munkácsyné kis szalonjában volt egy zongora s felette Liszt Ferencnek Munkácsy által festett képe. A Munkácsy íróasztalán ott volt fekete rámban szülői síremlékének fényképe, melyet a miskolci mindszei temetőben emeltetett Munkácsy s mivel ezen síremléket ő még ekkor természetben nem látta, tölem, mint miskolcizól nagy érdeklődéssel kérdezősködött felőle.*

Munkácsy íróasztala felett függött Haynald érsek arcképe bibornoki díszben, szintén a mester műve, melyet nem rég festett, akkori-

megújráztuk ezt a szép táncot. Munkácsyné is tapsolt; ő is többször kiáltotta: „bravó Miska, bravó!”

Ez estély után párisi időzésünk alatt még többször is találkoztunk Munkácsyval, ki szíves készséggel igyekezett mindig, hogy a párisi tartózkodást a magyaroknak mennél élvezetesebbé tegye.

Xántus-Doleschall Gabriella.

KRISZTUS-VÁZLAT MUNKÁCSYTÓL.

Munkácsynak világhírű nagy festményei közül egyik sincs Magyarországon. Így annál inkább tudomást kell vennünk minden honi földre jutott, bár kisebb művéről is, mely egy vagy más tekintetben művészete fejlődésére, lángelméje teljes érvényesülésére, egyes nagy alkotásai elkészülésére világosságot vet. Ilyen a *Krisztus Pilátus előtt* című nagy képének főalakjához készített egyik vázlata. Mikor a mű, mely jelenleg a philadelphiai dúsgazdag John Wanamaker tulajdona, 1882-ben világgörítjában Budapestre érkezett, a nagy számú vázla-

* Ennek a síremléknek fényképét, melyet most bemutatunk, a visszaemlékezések írója, Xántus-Doleschall Gabriella úrhölgy volt szíves lapunknak beküldeni.

Dunky fivére fényképe után.

MUNKÁCSY SZÜLEINEK SÍRJA A MISKOLCI TEMETŐBEN.

tok közt Krisztus alakjának négy fő vázlata is ki volt állítva. Ezeknek egyikét mutatja be egyik mai képünk. E vázlat Beöthy Zsoltnek drága baráti emléke a mestertől. 1891-iki párisi útja alkalmával elragadtatással szemlélte Munkácsy vázlatait közt, ki a következő év nyarán, jobban kidolgozva, elhozta neki Budapestre ajándékba.

A kép 65 cm. széles és 80 cm. magas. Krisztus testtartása itt egészen olyan, mint a nagy képen, olyan a fej megalkotása is, ez a fajlag is jellemző, fenkölt nemességének mintázott, de azért első sorban nem szépségével, hanem jellemzettségével ható fej. Azonban a fejalakból az izmok, bőr, arcszín felrakásával némileg más arcz kerül ki a vázlaton és más a nagy váznon. Munkácsy művészetének egyik külön dicsősége, hogy Krisztus-typusával új irányt kezdett a vallási festészetben. A hosszas fejlődés után Lionardó-nak Cenacolójában századok számára megalkotott s jól-rosszul korunkig utazott Krisztus-typusa után Munkácsy alkalmazott új fölfogást Krisztus ábrázolásában. Lionardó Krisztusa szinte női bájú, szép, telt arcú, az árulást is szeretettel, megadással tűrő, egyénileg, fajilag egyáltalán nem jellemzett alak; ennél Munkácsy Krisztusa emberibb: nem szelíd, isteni szemlélője a jelenetnek, hanem fenséges, drámai hőse. A Cenacolo Krisztusa inkább a mennyből leszállt Isten, Munkácsy inkább az istenné lett ember, ki vallási eszményétől áthatva, az üldözés részében is törhetetlenül hisz diadalában; ajka zárva, de egész valója beszél. „Jól tudtam, — mondá egyszer Munkácsy, — s erősen hiszem, hogy Krisztus Isten fia, de én nem tudok Istent festeni. Azért a legnemesebb embert képzeltem el, s azt ábrázoltam.” Az itt bemutatott vázlat közből esik a Lionardó-féle Krisztus s Munkácsy végleges Krisztus-alakja közt, természetesen már igen közel a végső megállapodáshoz.

A vázlaton Krisztus arca teltebb, a szem-üreg boltozata nem oly magas, a szemek csillogása nem oly mélyről tör elő, környékük nem oly beesett, mint a nagy képen. A szabadon hagyott nyak is izmosabb. E vázlaton Krisztus nemcsak fenséges, hanem szép is. A Pilátus előtt álló Krisztus arcából az ihlet tüze, az eszme ereje, az átszellemültség felemészte az idomok teltségét, de a fenség hatásának erősödésére.

A Pilátus elé huzott Krisztuson, tudjuk, fehér ruha van. Bár Munkácsy a motívumot egyszerűen kölcsönözhetné volna francia művészek — Ary Sheffer, Le Sueur — példából, előbb más színekkel tett próbát. E vázlat Krisztusán vörös daróc-öltözött van, mely kemé-

nyebb teszi az alak hatását. Egy másik (most ismeretlen helyen levő) vázlaton Krisztusnak kék a ruhája. Ezen az arc egészen a bünbocsátó isteni irgalomé, melylyel jól összeillik a köntös kék színe. E vázlat jelleme tehát merőben különbözik attól, melyet aztán Munkácsy megvalósított. A festményen látható Krisztus fehér ruhája jótékonyan enyhíti a zordon szigort, a mely a szikárabb alakból, csontosabb arcából, mélyebbről csillogó szemekből kitűnik. Ime egy sugár, mely világot vet arra a fejlődésre, melynek mozzanatain Krisztus alakja végleges megvalósulásáig a művész lelkében átment. Ez a most bemutatott vázlatnak művészi szépsége mellett műtörténeti érdekességét is ad. Megjegyezzük különben, hogy Krisztus alakját Munkácsy nem modell nélkül alkotta, mint itt-ott emlegetni halljuk. Saját nyilatkozata szerint egy párisi zsidó ifjúról festette, természetesen eszményítve a kifejezendő eszme érdekében.

Várdai Béla.

MUNKÁCSY MIHÁLY UTOLSÓ NAPJAIROL.

Szerkesztőségünk megkeresésére az endenichi szanatórium igazgató főorvosa, dr. von der Helm, a nagy művész halálának okáról és életének utolsó napjairól a következő értesítést küldte lapunknak:

Munkácsy úr az endenichi szanatóriumban 1897 január 31-től haláláig, 1900 május elsejéig tartózkodott.

Baja a hátgerincében támadt s lassanként nagy mértékű bénulást idézett elő úgy, hogy nem igen tudott tenni semmit sem. Szeretett a szanatórium tágas kertjében járni s gyakran tett sétakocsizásokat a szanatórium szép vidékén.

Környezete iránt a beteg mindig szíves és szeretettel volt; különösen örült, ha neje, vagy rokonai és barátai meglátogatták. (Munkácsyné úrrasszony, hogy férjét gyakrabban látogathassa, a közeli Kölnben tartott szállást.)

Az utolsó hetekben Munkácsy úr nem egészen jól érezte magát, de azt még nem lehetett várni, hogy a katasztrófa oly hamar beáll. Ellenkezőleg, április végén némi javulás mutatkozott. Ekkor április 30-án este mihamar elmuldolt látzó szívgyengülés lepte meg, mely azonban másnap délelőtt ismétlődött s minden ellene alkalmazott szer hatásra sem szűnt meg. Munkácsy úr így május elsején déli egy órakor csendesen elhunyt neje jelenlétében, a kit, valamint az orvost, a lelkész, a ki az utolsó kenetet adta föl rá, még nyájasan átvőzölt.

A kedély- és idegbajosok szanatóriuma Endenichben Bonn mellett, melyben Munkácsy úr sikerben oly gazdag életének utolsó éveit töltötte, a Kreuzberg tövében fekszik. 1844-ben alapított s átlag 45–50 beteg (férfi és nő) tartózkodik benne. Az ismert személyiségek közül, kik e szanatóriumot gyógyulás végett látogatták, fölemlítendő Gehrts Károly festőművész Düsseldorfból (meghalt 1898) és Schumann Róbert zeneszerzőt (meghalt 1856).

Orvosokul működnek a szanatóriumban: dr. Oebele titkos egészségügyi tanácsos, a rajnai tartomány elmegyógyászati orvosszakértője, mint tanácsadó orvos; az alulírott mint igazgató orvos és egy segédorvos.

Dr. von der Helm.

A FÖLDTANI INTÉZET PALOTÁJA.

A földtan aránylag fiatal tudomány. Mindössze százhusz éve, hogy keletkezett. Kezdetben csak egyes tudósok foglalkoztak vele; később, mivel vizsgálódásainak tárgya az anya-föld, célja pedig a közjólét előmozdítása, általánosabb figyelem és érdeklődés tárgya lett. Első sorban a bányászat veszi nagy hasznát, de tanai és tanácsai ma már nélkülözhetetlenek a mérnöki szakoknál általában, a célszerű gazdálkodásnál és erdészetnél, sőt az ipar és kereskedelem is fontos tanácsokat kapnak e tudománytól, nem is említve, hogy a vizek szabályozásához, vagy egyéb ügyeinek rendezéséhez hozzá sem lehet nyúlni földtani ismeretek nélkül.

Lassanként általános tudattá vált, hogy a földet, melyen élünk, mennél alaposabban ki kell tanulnunk, meg kell ismernünk, ha azt akarjuk, hogy a benne rejlő, vagy vele kapcsolatos természeti erők és anyagok hatalmunkba kerüljenek s javunkra, boldogulásunkra szolgáljanak.

Ez a tudat először egyesülésre ösztönözte a földtan művelőit, majd pedig külön e célra szolgáló intézetek létesítésére serkentette magukat az államokat is. Az első földtani egyesület Angliában keletkezett 1807-ben s annak példáját a francziák és németek is nem sokára követték. Az első állami intézetet is Anglia hozta létre 1835-ben. Azóta egyesületek és intézetek a világ minden művelt országában egyre szaporodnak s tökéletesednek. Mi nálunk 1850 nyarán alakult a Magyarhoni földtani társulat, mely mai nap is virágzik; majd mindjárt a kiegyezés után, 1869-ben, Gorove István, akkori földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter, királyi határozattal létrehozta a Magyar kir. földtani intézet-et, mely most a földmívelési miniszter hatósága alatt s a lehető legtökéletesebben felszerelve végzi országos fontosságú feladatait.

Ez az öröndetesen kifejezett s tiszteltetbeli igazgatója, Semsey Andor bőkezűségéből is hatalmasan szilárdított intézet Darányi Ignác miniszter gondoskodásából most külön díszes épületet kapott, melyet a miniszter a kormány több tagjának s közéletünk számos előkelőségének jelenlétében a jelen évi május 7-ikén ünnepélyesen fölvavatott s átadott rendeltetésének.

A díszes új épületet, melynek országos költségeihez a lelkes Semsey Andor egymaga ismét 100,000 koronával járult, a főváros keleti szélén, a Városligetet átszelő Stefánia-út mellett, a városi viztorony mellett emelték szép árnyas környezetben. A palota tervét Lechner Ödön műépítész készítette, kinek már több szép, magyaros jellemű alkotása díszíti nemcsak a fővárost, hanem néhány vidéki városunkat is. A földtani intézet palotáját is ilyen szellemen tervezte és alkotta meg. A hatalmas négyszögű komoly épület mind külsőleg, mind belsőleg egészen rendeltetéséhez van szabva. Fő homlokzatával a széles Stefánia-útra néz. A homlokzatot két oldalt egy-egy zömök négyszögű torony fogja közre. Födetlen lépcsőzet vezet a középtűt nyíló főkapuhoz, melyen belül széles folyosók és díszes lépcsők adnak tágas és kényelmes utat az összes helyiségekbe. A két torony sisakteteje közt még egy harmadik, hasonló szabású kupola emelkedik, melynek legtetjét egy hatalmas földgömb ékesíti. Az épület egész külsején magyaros ízlési részletek és díszítmények láthatók. A falak részint sima vakolatúak, részint mázos téglával burkolvák.

KRISZTUS. — Munkácsy Mihály vázlata.

A festések rajzai szűrők, subák s egyéb köntösök népies himzéseinek utánzatai, míg a tetőzet éleinek csipkőzetei házi eszközök és állatok másolataiból állanak.

A palota minden része tágas és világos. Szép nagy ablakok nyílnak minden oldalon részint egyes, részint hármastagózással. A földszinten és az első emeleten a különféle hivatalos helyiségek vannak, a második emelet tágas termeiben pedig az intézet gazdag múzeuma és könyvtár-és térképtára van berendezve. Az intézet 6205.36 négyzetméternyi területet foglal el, de a tervezés akként készült, hogy a fölmerülhető újabb szükségekhez képest a folytatódás tovább építés és fejlesztés minden nehézség és akadály nélkül lehető legyen.

NOVELLI.

Novelli, az újabb idők óta hazáján kívül is méltán névvel bíró olasz színművész, a ki csak a múlt év végén nyújtott nekünk alkalmat arra, hogy rendkívüli alakító képességével megismerkedjünk, ismét ellátogatott hozzánk s már ismert néhány szerepe föllevenítésével újabb alakításokban is bemutatta magát a Vigninában.

Engem az utóbbiak közül különösen Ibsen „Kisértetek” című darabja érdekelt, a melyet tőle láttam először. Ez a darab a műsor harmadik estjére került. Megelőzte a „Velencei kalmár” és „XI. Lajos.”

Nem emlékezem, hogy három egymást követő estén valaha ilyen sűrű légkör áradt volna rám a színpadról. Bemutatónál jött a font húsra éhezésnek emberiségéből kivetkőzött bosszúlihegése; aztán egy végülükosságot gyilkosságra halmozó, idegeiben elernyedő s a haláltól remegő kéjencz-hercegnek undok végvergődése; harmadiknak meg egy öröklött baj menthetlen nyomorékja, a ki az agylágyulás körülményei közt adja ki már éltében félig kialudt lelkét; s hogy kiegészítsem a szárazság képét, egy Harpagon kincsszonja is kísértett a búcsuesték egyikén.

Novelli Shylock-ot hajszálnyira úgy adta, mint a hogy első ízben; a mi a karakterisztikus vonás. Azon művészek jellemző sajátága, a kiknek nagy értelmi képességükben rejlik a fő erejük. A kedélyi hullámzás, inspiráció, hogy úgy mondjam genialis föllobbanások embere erre a munkára nem képes, mert az effajta művészi temperamentumok sokszor a pillanat föl-fölvillanó hatása alatt is teremtenek. Novellinél ez ki van zárva. Nála minden egyes alkotásnak minden egyes apró árnyalata előleges, fix megállapításban részesül s azok egymásutánja sorában aztán minden soha lezár; nincs eltérés érvényrejuttatásuk minőségére nézve sem.

Ez a minőség mindig jelentékeny; azon esetben pedig elsőrangú, ha a megalkotandó jellem talál az ő alakító képességeihez, a melyekkel teljesen tisztában van. Hosszas önművelés és önfékezés révén tüzetesen tudja ő, hogy egy-egy érzelmi vagy szenvedély-kitörésre miféle eszközökkel rendelkezik. Érezetlen, tompa hangjával mindig is számol e részben. Neki arra, hogy hatást érjen el, föltétlenül a külsőségek kizsákmányolásához kell fordulnia, a melyeknek egész sorozata áll rendelkezésére, művészi kezeléssel. Fájdalom vagy harag tolmácsolására Salvininek és Rossinak elég volt belseje gazdag hanghűrjai egyikét megszólaltatni; Novelli ilyen esetben a szemére, arcra és homlok összeránczolására vagy eltorzítására van utalva, a melyekhez beszédes segédeszközöket bir a kezeiben s rugékony mozdulataiban. Mindezekhez művésze körébe vágó nagy értelmi képességével s hosszú gyakorlattal megtanulta a helyes és arányos beosztás is, a mely nélkül senki sem érheti el munkájának a célját: a művészi hatást.

De miben áll ennek a hatásnak a legmagasabb foka? Abban, hogy én, a néző, a hallgató láthatassá be a művész kohójába, hogy engem ne a mestersége tegyen figyelővé s ne az, hogy mekkora bravurral csinálja meg szerepének ezt vagy azt a részletét, hanem hogy annak az embernek a sorsa érdekeln, a kinek lelki egyénisége tolmácsolójaként ő most beszél, mozog és tesz-vesz előttem. A végtelenség vitt

Weinwurm fényképe után.

A FÖLDTANI INTÉZET PALOTÁJA.

apró részletekre dolgozásnak különösen az olasz utazó művészek által kultivált mai irányzata nem kedvez ennek a magasabb célnak. Nem a lelket, nem az érzést ragadják magukkal, hanem az ideget tartják feszítettségben; s abban az irányban kötik le a megfigyelést, hogy ő ki mindenféle, egymást nyomon követő apróság művészi kikanyarítására képesek. Hát ez a nagy tehetségre és rendkívüli értelemre valló alakítási módszer kétségtelenül bámolatot érdemel, de mégsem az, a minek tulajdonképpen lennie kellene. Ez csak részlet-művészet, bármennyire kápráztasson is az apró mozzanatok szakadatlan egymásutánja sorával. Hasonlít ez a festőnek ahoz a képhez, a melynek minden egyes alakja, rajz, szín és kidolgozás tekintetében kifogástalanul domború ki a vásznon, a mely előtt azonban mégis kérdőleg áll meg a néző. Azt nem tudja belőle kivenni, hogy mi ezből társította össze a festő ezeket az egyenként pompásan odateremtett alakokat. Hiányzik a vásznon a lélek. Mondjuk ki, hiányzik a lényeg.

Novelli a részletalkotásoknak igazi nagymestere, pedig az egésznek karakterisztikus kidomborítására is megvan a bőséges talentuma; csak hogy lépten-nyomon kísérti őt csáberejével az, hogy minden mozzanatra tartogat a közönség s tán a maga élvezetére is valami meglepőt.

Egy alkotása azonban rendkívüli módon kimagaslik a részben, hogy ott minden mozzanat az egésznek harmonikus szolgáltatásának áll, hogy ott a részlet nem mint részlet érvényesül, hanem a karakterrel egybeolvad. Shylockot értem, melyre nézve a közönségnek is megvan a maga jó érzéke. Míg az olasz utazó művészek kedvencz rémalkotásai, a „XI. Lajos” és „Polgári halál” elől félre húzódtak, a „Velencei kalmár” mind a három előadására megtöltötte a házat. Mert hát nyolcz estéből három Shylocknak jutott s azzal búcsuzott is tapsriadalmak közt a művész.

Shylockjára nézve nincs helye kiváló mozzanatok különös kiemelésének, mert hát az a maga egészében művésziileg kiváló. Nincs itt fokozódás, nincs hálás momentumokra lesés; itt kezdetől végig minden egyforma magaslaton áll. Jellemző a maskja, jellemző a mozdulata; szó, kéz pedig egymásnak összhangzó kiegészítői a harag, gyűlölet és bosszúterzés vad kitörésének váltakozó tolmácsaül. Mikor pénzt kérnek tőle, a kárörvendő gúny visszautasítása ül az ajkán; mikor megtudja, hogy a gazdag megaláztatás, a kezes, a ki megvető lenézéssel bánt vele mindig s piszkolta fájával együtt, valami örögi sejtelen föl-villanását tolmácsolja szemével. Mikor rájő, hogy egy kereszténnyel megszökött a leánya s hogy elvitte magával a kincseit is:

megborzaszt az átkozódásaival. Aztán meghozzák a bosszú lehetőségének a híré. Antoniónak a kezesnek elcsúszott a hajói. Tubal hozza neki ezt a hírt; de azzal a másikkal együtt, hogy a leánya Genuában vig életet élve fecséri kedvesével az elvitt kincseket. Váltakozva adja be neki az örömet az örömmel s ahoz képest hullámszik benne a gyötrődéssel a bosszú lehetősége vad érzésének örömkötése. E közben megjön az Antonio bukásának a híre. A háromezer arany visszafizetésére nincs fedezet. A font hús esedékes. A bosszú órája ütött. Itt aztán teljesen indokolt felfoggással a megnyugvás érzését adja Novelli. A kétely és remény közt ingadozása emészto munkájának vége van. A biztosság érzetével megy a bírái elé. A kötés rendben van. A velencei köz-társaság java meg nem tūri, hogy neki azt meg ne itéljék. Meg is itéli a font húst, de törvényt cizálnak arra is, hogy csak vérontás nélkül hajtható végre az ítélet s hogy vagyonával, életével lakol az, a ki másnak vérére szomjazik. Az életét meghagyják, a vagyonát elveszik.

Hogy Novelli művészi kezében mi mindenen meg keresztül ennek a belsejében agyon marcangolt s megtört vén embernek a lelke azon idő alatt, míg kimenőben a törvényszéki terem ajtajáig vándorog: az a legkiválóbb művészi momentumok egyike.

Sokan kifogásolják, hogy a gyűlölet kitöréseit nem mérsékli emberies vonásokkal. Szerintem az a Shylock igazi lelkületének csak rovására esne; mert ha az ő belsejében a vak-bosszú parazsa mellett, a fájdalom részvétre számító érzésére is van hűr, akkor a bíróság előtt lefolyó végjelenetben, a font hús megítélésének konok követelése és a végrehajtatásra vérszomjas éhezés nem lenne indokolható. Ha ő benne az engesztelődés érzésének parányi szikrája is lakik, annak a határozó perczben feltétlenül ki kellene lobbannia. De nem lobbán ki; mert nincs meg benne az az érzés; helyesebben kifejezve: mert egy egész emberlet megaláztatásaival kiöltötte belőle azt. És innét van, hogy visszariadott bosszúkiűldéséi daczára is részvétre hangol a sorsa. Nem ő kelt szánalmat, hanem a sorsa hívja ki azt, mert hát nem veleszületett embertelenség szomjaztat vele vért, hanem egy életen át túrt lábrúgások és leköpdösések sora fásította el benne az emberi érzést. Abban a perczben pedig, mikor túlszögörd s az igazság határain túlmenő ítéletüket a bírái kimondják, mindenki vele érez.

Érdekes újdonság volt Novelli szerepei közt Plautus „Aulularia” című darabja, a melyből Molière alkotta Harpagonját. Erről s Ibsen „Kisértetek”-jéről jövőre.

Szűry Dénes.

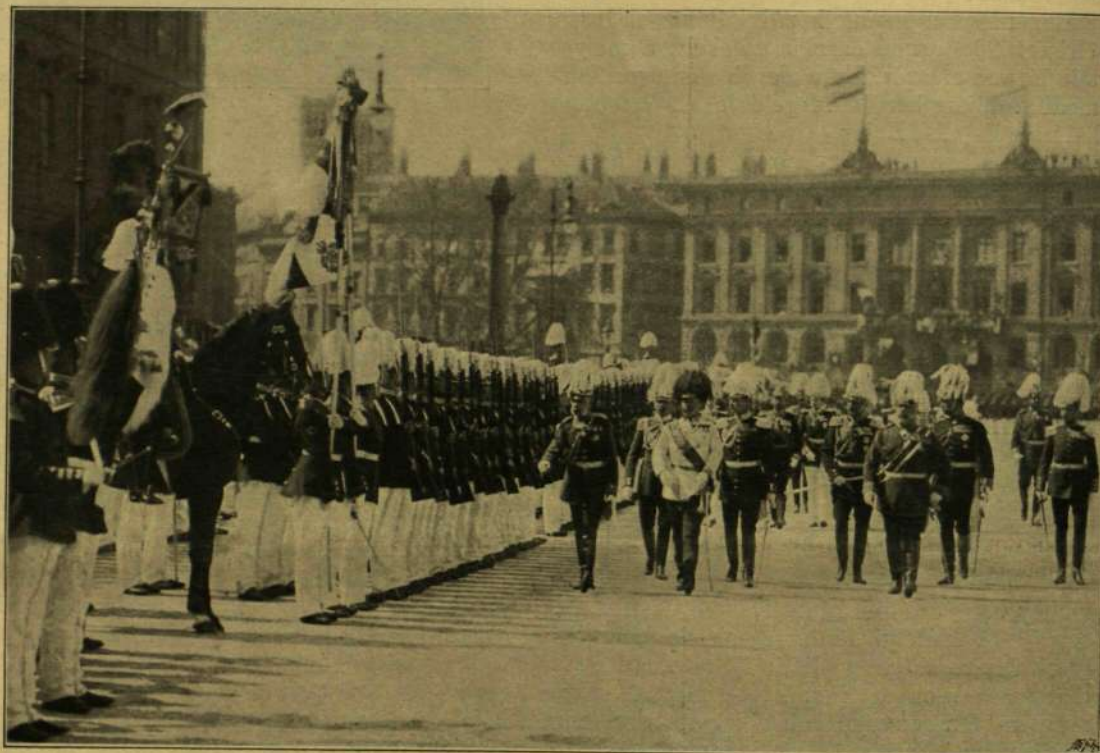

KIRSCHNER, BERLIN FŐPOLGÁRMESTERE ÜDVÖZLI KIRÁLYUNKAT.

KÉPEK A BERLINI ÜNNEPELEKRŐL.

Sokáig emlékeztében lesznek a berlinieknek azok az ünnepélyek, melyeknek a német trónörökös nagyorosítása s I. Ferencz József császár és király látogatása alkalmával voltak tanúi. De emlékeztünkben maradnak nekünk, magyaroknak is, mert a berlini hatóságok és lakosság részéről nemzetünk iránt nyilvánult előzékeny figyelem új kapcsolatok erősítette meg a két szövetséges nemzet barátságát. Királyunk is örömmel látta, mily lelkesen mutatkozott iránta a tisztelet és rokonszenv a berlini lakosság összes rétegeiben. Megemlékezett erről nemcsak a delegációk előtt mondott trónbeszédében, hanem az ezt követő fogadásnál folytatott beszélgetéseiben is több delegátus előtt.

Már múlt heti számunkban is több képet közöltünk az ünnepélyekről; most az eddigieket kiegészítjük még három képpel. Az egyik a két uralkodó látható kíséretükkel, a mint szemlét tartanak a Ferencz császárról elnevezett gárda-granátos ezred fölött. A háttérben levő királyi palotán ott lobog a feketesárga mellett a magyar lobogó is. Másik két képünk egyike a dómnak nevezett új evangélikus főtemplomot és azt a jelenetet tünteti föl, mikor a bevonulás díszmenetének egy része a pompás templom előtt elhalad, a másikon pedig

SZEMLE A FERENCZ CSÁSZÁR GÁRDA-GRANÁTOS EZRED FÖLÖTT.

A BEVONULÁS A DÓM ELŐTT.

KIRÁLYUNK LÁTOGATÁSA BERLINBEN.

az a nagy csoportosulás látható, melynek élén Berlin főpolgármestere, Kirschner, a felségeknek a diadalkapu előtt megállapodott hintója elé lép s királyunkat a nagy német főváros közönsége nevében üdvözlí.

EGYVELEG.

* Az új francia gyalogsági puská, mely nyolcz milliméter kaliberű, 3200 méter távolságból 10 milliméter vastag aczélemet még átlukaszt. Tölténye sokkal könnyebb, mint a többi hadsereg puská-töltényei, minél fogva a francia gyalogos a legtöbb töltényt viheti tartóiban. Az új puská szerkezetéért a francia kormány egy millió frankot fizetett.

* Vasút a Montblancra. Egy francia vállalkozó, Saturnin Fabre a chamonixi völgyből a Montblanc tetejére vezet fogaskerekű vasutat épít, melyen a turisták másfél óra alatt a Montblanc legmagasabb csúcsára feljuthatnak. Csak az utolsó 250 métert kell gyalog megtenni, mivel ez már tömör jégziklából áll.

* A faházak tűzmentessé tévése. Oroszországban és Kanadában a legtöbb épület fából készül, mivel mindkét országban a fa olcsó, míg a téglák és vastartók sokba kerülnek. A faházak azonban

nagyon ki vannak téve a tűzvésznek. Közelebb egy francia építész egy oly vegyi szert mutatott be a kanadai kormánynak, melynek alkalmazása folytán a fából épült házak háromnegyed óráig is ellen tudnak a tűznek állani.

* A velencei nagy csatornán közlekedő kis csavargőzösöket villamos motorral ellátott hajók fogják felváltani, sőt valószínűleg a sokat emlegetett gondolatokat is jövőre szintén villamos járművek fogják helyettesíteni.

* A New-Yorkot és Brooklynnt összekötő híd közlekedő két villamos vasúti vonalon naponta 250—275 ezer ember fordul meg. A közlekedés különösen az esti órákban oly élénk, hogy a megálló helyeken a forgalom sokszor szinte lehetetlenné válik. Megjegyzendő, hogy a folyón tizenöt gőzhajó is jár, melyeken azonban az átkelő közönségnek alig húsz százaléka fér el. Ezért a folyó alatt két vagy három alagutat szándékoznak fúrni, mert egy másik híd építése a hajók közlekedését nagyon megnehezítené.

* Balsac és a betörő. Balsac, a híres francia regényíró álmatlanságban szenvedvén, egy éjjel azt vette észre, hogy íróasztalát valaki fessegeti. Balsac egy darab ideig hallgatott, végre azonban hangos hahotára fakadt, mi a tolvajt nem csekély zavarba hozta. „Miért nevet?” kérde a tolvaj. „Már hogy ne nevetnék — felelé Balsac, — mikor azt látom, mennyire erőlködik az asztal felfestésén, melyben én még fényes nappal sem találok semmit!”

* A világ leghosszabb vasúti vonata mostanában New-York és Albany városok közt közlekedik. A vonat hossza 366 méter. Az óriási vonatot egy öt tengelyes mozdony óránként 70 kilométer gyorsasággal röpíti tova.

Koller tanár utódai (Forché és Gálly) platinotyp képe után.

A KIRÁLYI PÁR ELUTAZÁSA BUDAPESTRŐL, ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ITTENI UTOLSÓ LÁTOGATÁSÁKOR (1897 OKT. 30).

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ UTOLSÓ LÁTOGATÁSA BUDAPESTEN.

Érdekes kép készült Koller tanár utódai (Forché és Gálly) fényképezésk Budapesti műtermében, mely azt a jelenetet tünteti fel, a mint a boldogult Erzsébet királyné felséges férjével legutoljára elutazik Budapestről, hogy — fájdalom — oda többé vissza ne térjen.

E jelenet megörökítésének eszméje Ferenczy Ida úrnőtől származott, ki a kép elkészítésénél is több ízben részletes utasítást és tanácsot adott, e kép létrehozásával is a boldogult királyné iránt érzett mély kegyeletének és hálájának kívánván újabb jelét adni.

A kép, mely a királyi fogatot a nyugati pályaudvar közelében tünteti föl, nem fényképfelvétel után készült, hanem különböző képekből van összeállítva. A boldogult királynéről ugyanis, élete utolsó éveiből fényképi felvételek egyáltalában nincsenek, tehát ezen a képen látható arcmása régebbi képei s emlékezet után van megalkotva, de ruházata teljesen az, a melyben bennünket utóljára elhagyott, ugyanaz a hajviselet is, valamint a kezében levő legyező. S mindez a legnagyobb gondossággal, legpontosabb részletességgel van földolgozva a képen. És hogy az egész teljesen korhű legyen: a kocsit, a bakon ülő kocsissal és udvari szolgálóval, s az akkor használatban volt lovakkal együtt, mind lefényképezték. Az így nyert részletek felhasználásával készült a platinotyp kép, melynek másolatát itt közöljük.

Ó Felsége, midőn a képet f. évi márciusban a budai királyi palotában megtekintette, teljesen hűnek nyilvánította azt és meglepődésének adott kifejezést a munka sikerült fölött. Szintén meglepődnek találta s dicsérettel halmozta el Mária Valéria főhercegnő is, a kinek az eredeti kép most birtokában van.

A TAVASZ PÁRISBAN.

Páris sok tekintetben délies éghajlatú város s lakói szeretik is annak tekinteni. Annyi minden esetre áll, hogy sokkal melegebb az éghaj-

lata, mint más hasonló helyzetű városoké, a mi kedvező fekvésének tulajdonítható. A hideg északi és keleti szelek ellen megvédi Páris az a sarló-alakban elterülő dombor, melynek legmagasabb pontja a Montmartre, míg a meleg déli és nyugati szeleknek tárva-nyitva áll. Ennélfogva Páris husz-harmincz mérföldnyi kerületben csakugyan a legmelegebb hely. Különben a lakosok maguk is sokat tesznek erre nézve, hogy így legyen. Például a boulevardok, hol a nyílt kávéházakban ülő közönség oly szívesen időzik, részben szándékosan, részben véletlenül egyenesen úgy épültek, hogy a kedvezőtlen légáramokat fölfogják; úgy szőlővén párhuzamosan haladnak az említett domborral s így a várost éjszaka s kelet felől kettős gyűrű védi.

A párisi nép e mellett a hideg iránt épen-séggel nem fogékony. Télen sem szeret a túlságosan fűtött szobában ülni s a tüzelő anyagokkal sokkal takarékosabban bánik, mint más országokban szokás. A nem ritkán csipős májusi levegő sem ijeszti meg őket, de még télen is, ha kisüt a napfény, örömmel járnak a szabad ég alatt.

Minden társadalmi osztálynak megvan a maga kedves tartózkodási helye. Az öreg urak legszívesebben a Petite Provence-t, a Tuileriák kertjének egy napfényes zugát keresik föl, az ifjúság pedig a Champs-Élysées-en szokott gyülekezni.

Különösen az utóbbi hely érdekes, főképp ennek a jobb oldala, szemben a mostani kiállításra épült Petit-Palais-val és Grand-Palais-val. Ott bohóskodnak, ugrándoznak az apróságok dajkáik s nevelőnők felügyelete alatt. Különösen kora tavasszal, mikor a fák kirügöznek, de még nem kezdtek el virágozni. Legérdekesebbek játék közben a kis lányok. Olyan előkelő udvariassággal beszélgetnek, kisasszonynak czimeztetik egymást, szertartásos üdvözléseket váltanak, mintha csakugyan felnőtt hölgyek volnának. S a fiúk is hasonlóképp viselkednek, egymás közt ugyan kevésbé, de a leányakkal szemben mindig.

Minden kis gyermek mellett ott van a *nouveau*, — így hívják a dajkát. Valóságos egyenruhában járnak, a melyre büszkék: hosszú,

széles, egész testüket elfödő köpeny, csinos főkötő, melynek széles szalagjai a fejen fodrosak, hátul pedig földig érnek; ezek az egyenruha főbb részei. Megjelenik néha a gyermekek közt egy-egy úr vagy hölgy is: gondos szülők, kik gyermekeiket akarják megnézni.

Legjobban azonban a kávéházakon látszik meg a tavasz. Az utcára kitétt asztalok körül csoportosan üldögélnek urak és hölgyek. Az egyikén még felöltő van, a hölgye is meleg ruhába van burkolva, de mindjárt mellettük másokat látni, a kik már egész nyáriasan szür-ösölgetik borukat, vagy absynth-jüket. S ritkán téved az ember ha a teljesen öltözöttekre rájuk fogja, hogy idegenek.

Este, késő éjszakáig a legmozgalmasabb élet foly a boulevardon. Egyes helyeken, mint a Café de la Paix vidéke, oly sűrű a közönség, hogy alig lehet sorain át keresztül jutni. Urak és hölgyek csoportosan járnak föl-alá, néha csak nagy vésződséggel lehet áthalolni a tömegen, sokan megvonnának egy-egy kávéházban, a honnan kocsiban hajtatnak tovább. Ilyenkor legérdekesebb a boulevard élete. A világ minden nyelvét hallani itt, a legújabb hírek szájról-szájra szállanak, az újság- és mindenféle apróság-árulók, nagy lármával kínálják a portékáikat, a hölgyek is itt mutatják be a divat legújabb és legmeglepőbb vívmányait. Néha néha egy kutyá- vagy madárkereskedő törtet keresztül a közönségen; a kutyákat zsinóron vezetik, madaraikat pedig karjukra vagy újjukra ültetik s úgy mutatgatják azok szépségét, ügyességét. Valóságos hőség uralkodik itt a tömkelegben. Az egész környék megtelik az illatszer-ek, dohányfüst, a kávéházakból kituduló levegő szagával. A kocsitól olyan nagy a torlódás, hogy a kocsiknak minduntalan meg kell állniuk, a gyalogjáró egyik oldaláról a másikkra átmenni pedig kész veszedelem.

Mire teljesen besötétedik s kigyúlnak a kávéházak és üzletek villamos lámpái, a boulevard képe ismét megváltozik. Az üzletek versenyeznek egymással világítás dolgában: némelyik egész villamos fény-sávokkal veszi körül ajtait és ablakait. A házak homlokzatán s az erkélyeken elhelyezett cézgtáblák is kigyúlnak színes

fényekkel. Általában az üzletek kivilágítása dolgában páratlan leleményességet fejtenek ki. S ez így tart késő éjszakáig. A város többi részeiben már rég csönd és álom honol, míg a boulevardon még forrong, nyüzsgő zajjal, jó kedvben az élet.

AZ IKERVÁRI VILLAMOS TELEP.

Európaszerte ismert a szakkörök előtt az ikervári nagyszerű telep, hol a Rába folyó vízének esését használják fel villamosság fejlesztésére, mely aztán vasútnak ad mozgató erőt, városokat világít, gépeket hajt, csépel, szánt, szóval bemutatja a villamos technika minden csodáit. Négy éve működik már ez a nevezetes telep, de a hazában is — kivéven szakköreinket — mentől kevesebben tudtak valamit létezéséről. S csak most lépett újszólván a nagy nyilvánosság elé, midőn Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a múlt hó végén a soproni villamos vasút megnyitására utazott, mely alkalommal megtekintette eme villamos telepet, mely a vasút hajtásához szükséges erőt is szolgáltatja.

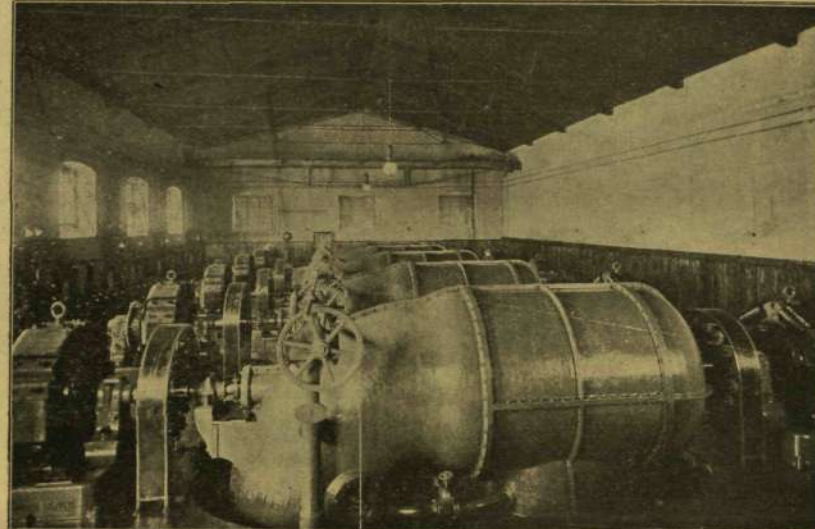
Ikvárvárt a Rába vízében rejlő erőt értéke-

HEGEDŰS KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER MEGSZEM-
LÉLI A MŰCSATORNÁT.

A TURBINA-HÁZ AZ ALSÓ MŰCSATORNA FELŐL.

A TURBINA-HÁZ BELSEJE.

AZ IKERVÁRI VILLAMOS TELEP.

sítik. E célra mesterséges vizesítést létesítettek, a mi a sík vidéken elég hosszú műcsatorna építésével volt csak lehetséges. Öt kilométernyi műcsatorna vezeti a Rába vizét a vizeséshez, s onnan három kilométer hosszúságú csatorna vissza a Rábába. Hogy a víz e műcsatornába vezetessék, a vizet saját medrében mesterségesen duzzasztják fel. A duzzasztó mű 78 méter hosszú beton-építmény, három részből álló duzzasztó szerkezettel.

A duzzasztással 22 köbméter vízmennyiség szorítható másodpercenként a műcsatornába, melynek elején egy táblás zsilip van építve a műcsatornába ömlő vízmennyiség szabályozására.

A műcsatorna mentén van a turbina-ház a turbinákkal. Az ide vezetett víztömeg öt turbinát hajt, a melyek mindegyikének hatásképesége 330 lóerő. A turbinák hajtására nem szükségelt víztömeg oldalt az árapasztó zsilipen át levezetett egy beton víztörőbe, mely hat beton lépcsőfokkal fokozatosan vezeti a felesleges víztömeget a nyolcz méter magasságból az alsó csatornába.

A turbinák vízi kerekek, melyeket a keresztül haladó vizugár hoz forgásba.

A turbinák hajtására fordított mechanikai erőt dinamó-gépek alakítják át villamos erőre. A turbinák forgó tengelye közvetlen forgásba hozza a dinamó-gépek tengelyét, s ez által a dinamó-gépekben villamosság fejlődik.

A villamos áram néhány milliméter vastag rézvezetékén kering, a géptől ki a szabadba, a hol munkára van szükség, s visszatér ismét a gépbe, hogy zárt áramkört képezzen.

Két ilyen áramkör van az ikervári berendezésben. Az egyik a 65 kilométer hosszú szombathelyi fő áramkör, a mely Szombathely, Sárvár városokon, Ikvárváron s még 10 községen és néhány pusztán vezet át; a másik a 150 kilométer

hosszú soproni fő áramkör, a mely Sopron és Sárvár városokon, s még 26 községen halad keresztül. Két ilyen óriási áramkör egyesítése egy központi állomásban egyik fő érdekessége a telepnek.

A szombathelyi áramkör számára három turbina szolgáltatja a munkát hat dinamó-géppel, melyek együtt 9000 volt feszültségű áramot adnak; a sopronban két turbina négy dinamó-géppel 10,000 volt feszültségű árammal. Ez utóbbinak ment most végbe felavató ünnepélye; az előbbi még 1896-ban megnyitott.

Az áramkörben végig futó villamosság sokoldalú és változatos munkája, érdekes példája az emberi elme találékonyságának. Világítás, vasúti hajtása, ipar és mezőgazdaság mind a villamosságban találja fel itt mozgató erejét.

Az áramkör mentén ugyanis, a hol munkát kell végezni, az áram ismét villamos gépeken fut át, a melyek a világításhoz, vagy villamos vasút hajtásához szükséges kisebb áramot szolgáltatják.

A szombathelyi főáramkör árama világítja jelenleg Szombathely és Sárvár városokat s az ikervári uradalmat; hajtja a szombathelyi villamos vasutat s a város vízvezetékét. Változatosság tekintetében különösen érdekes az iparban kifejtett munkássága. Sárvárott az «Ella»-múmalom villamos hajtásra van berendezve; a kisiparosok műhelyeiben az áram követ gyalul és fűrészel, esztergályoz, gabonát rostál, közörről dolgozik asztalosműhelyben, nyomdában, szikvizgyárban, sőt hűsfűtőedényben is. A sokoldalúságnak szintén élénk példája az ikervári uradalom, melyben nemesak világít az áram, hanem hajtja a kastély vízvezetékét berendezését, öntözi a parkot, szökőkútakat táplál, s még a háztartásban is szerepet játszik: világítja a kocsik lámpáit, melegít vasaló vasat, hajfodorító vasat, szivargyújtót, forgat ventilátort, stb.

Hasonlóan van szerkesztve a soproni fő áramkör is, a mely világítja jelenleg Sopron várost, s hajtja a soproni villamos vasutat; de ép oly változatos munkákra képes, mint a másik áramkör.

Legjelentékenyebb azonban a villamosságnak kiváló szakértelemmel való mezőgazdasági felhasználása. A szérüs kerteken cséplő motorokat hajt az áram, a melyek a cséplő-gépeket hozák mozgásba, a takarmány-készítő helyeken szeeszkavágót, darálót és kukorica-morzsolót is; a szántóföldeken szántó motorokat hajt, a melyek az ekét vonják a barázda nyomán.

Jelenleg 30 cséplő-motor dolgozik a különféle uradalmakban; oly nagy szám, a mire más-ohol sehol sem akadunk. A szántásra az ikervári uradalom van ez idő szerint berendezve.

E telep létesítésében s tervezésében az érdem első sorban Balthy Lajos gróf hazafias áldozatkészségéhez, valamint segítő társainak, Edelmann Sebő és Gothard Jenő ügyvezető igazgatóknak munkásságához fűződik, a kiket teljes joggal ünnepeltek is a hatalmas mű nyilvános bemutatása alkalmával.

Dalmady Ödön.

lent első kötetből megítélhető, tudományos irodalmunk sokat fog nyerni ebben a nagy műben, s Zichy Jenő grófnak, kinek áldozatkészsége annak megjelenését lehetővé tette, maradandó érdemül fog szolgálni. A kiadó, Hornyánszky Viktor igen díszes kiállításban bocsátotta közre az első kötetet.

Fűzy Antal. Örök tavasz. Költemények. Székesfejervár 1899. A kötet rüt czimképe szinte visszariasztja az olvasót. A czímlapon egy eltorzult arcú keresztire feszített nő szecessziós körvonalai láthatók, s a körvonalakon belül, mintegy Röntgen-sugaraktól megvilágítva, a nő csontváza tűnik elő. Szerencsére, a rajzoló izléstelensége a költő verseiben nyoma sincsen. Csinos formában egyszerű, természetes érzések ömlenek Fűzy Antal lyrájában. A századvégi blázirtság helyett fiatalos üdösséggel találkozunk, melyet különösen érezhetővé teszi a költő erős magyaros ríthmus-érzéke s nyelvnek dallamos zengése. Képzetele sem magasra nem szárnyal, sem mélyre nem száll, de könnyedén, vidáman csapong, mint a tó fölött röpködő fecske. Épen azért verseiben alanyi érzéseinek megnyilatkozása a legkedvesebb, a kothurnus nem igen illik neki. Dalainál hazafias versei már sokkal erőteljesebbek, az ódái hang harsogását nem igen bírja. Mutatványul álljon itt a kötetből a következő kis költemény:

Az én dalaim.

Az én szívemben
Örök a hajnal,
Mind e daloknak,
Telistele van
Szerelmes dallal.
Annyi nótája
Nincs a madárnak
És azok mind csak
Tehozzad szállnak,
Téged dicsőrenek,
Tégedet áldnak!

Sugaras hajnal
Volt a szülőjük,
A boldogságom
Ragyog belőlük.
Látni a jó Isten
Csak szeret engem,
Hogy így megáldott
Teveled lelkem,
Pedig én talán
Nem is érdemlem!

«Munkácsy Mihály.» Szana Tamásnak a «Magyar Művészek» című munkájából a Révai irodalmi és könyvkiadó cég külön kiadást rendezett a Munkácsyról szóló részből. A nagy művész saját rajza után készült arcképének és több vázlatának hasonmásai mellett rézkarcban, metszetben, fénynyomatban több festményét bemutatja a füzet, melynek ára 1 korona 50 fillér.

Amerikáról. Szávay Gyulától, az ismert írótól, a győri kereskedelmi és iparkamara titkáráról egyszerre két könyv jelent meg az úvilágról. Szávay a múlt év végén, mint a győri iparkamara megbízottja, részt vett a filadelfiai kongresszuson, s akkoriban több érdekes közleményt írt a lapokba. Ezeket megbővítve az amerikai élet, munka és

iparviszonyok, a filadelfiai kereskedelmi múzeum és a kongresszus leírásával kiadta egy 350 lapra terjedő kötetben, melynek czíme: «Tul a tengeren», tanulmányok, karczolatok Amerikáról, élete különösségéről és okosságáról, a tengeri útról és minden egyéről, a min az ember szemé ilyen úton megakad.» Több kép is illusztrálja a könyvet, melyet a győri Pannónia könyvnyomda csinosan állított ki. Megrendelhető 1 frt 50 krajczárért, Győrben, a szerzőnél. — Szávay tapasztalatainak szakszerűbb részeit, a kongresszus tárgyalásainak előadását a győri kereskedelmi és iparkamara adta ki hivatalos jelentés gyanánt. Ez 270 lapnyi kötetre terjed.

Brassai Sámuel mint aethetikus és műkritikus czímmel jelent meg Kozma Ferencz I. tagnak a Magyar Tud. Akadémiában tartott fölvétele. Az akadémiai értekezések sorában megjelent 112 lapnyi füzet ára 2 korona. A szerző ezeket mondja e könyv keletkezéséről:

«Brassai széptani munkásságának emlékeit napilapok és folyóiratok hatvanöt évre terjedő rétegei tartják elrejtve. Fakult lapokról szedegtettem össze azon vonásokat, melyekből neki mint aethetikusként képe összeállítható s a melyek egyuttal szépirodalmi és művészeti törekvéseink egyes mozzanatainak megvilágításában és tartalmában becses anyagul szolgálhatnak, ha évszázadunk egyik nagy szellemének hagyatékát az aethetika, szépirodalom, zene, színművészet s kritika és polémia rovatai alatt leltároztam.»

Ókori Lexikon. A Franklin-társulat kiadásában megjelenő Ókori Lexikonnak, melyet Pecz Vilmos szerkeszt, megjelent a 2-dik füze. Az Agesander-

A DUZZASZTÓ-MŰ.

AZ IKERVÁRI VILLAMOS TELEP.

től Amynanderig terjedő cikkek töltik be a füzetet, melyet 21 ábra és kép is érdekesít. Ára 1 korona. A folytatólagos füzetek minden hó 15-ikén megjelennek.

A Nemzeti Szalon tárlata. Május 12-én készült el a Nemzeti Szalon új tárlata, s Hock János, a társulat nagybuzgalmú igazgatója vezette körül a meghívott vendégeket. Másnap délben pedig Wlassics közoktatásiügyi miniszter K. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsos kíséretében tekintette meg, s ezzel nyílt meg a kiállítás.

A kiállításnak egyik érdekessége Munkácsy Mihálynak három ifjúkori rajza. Itt van először kiállítva László Fülöpöl a pápa arcképének rajzvázlata is, melyet lapunk is bemutatott közelebb. Székely Bertalannak egy régebbi érdekes képen kívül csupa fiatal festő és szobrász munkája szerepel a kiállításon. Számban és minőségben a tájképfestők uralkodnak. Van köztük néhány, kiváltkép Katona és Kézd-Kovács munkái között, melyek finom szemléltre és színérzékre vallanak. Braunecker Stina bárónő arcképeket állított ki, köztük Vaszary Kolos herceggörímását is. Méltán feltűnnek Radóné-Hirsch Nelli asszony jellemzetes és finom illusztrációi Berezik Árpád «Himfy szerelme» színművéhez. A művésznek eredeti rajzai láthatók a kiállításán. Nevesebb művészeink közül még Rippl Rónai József, Poll Hugó, Bosznay István, Mendlik Oszkár és Zemplényi Tivadar is gazdagították műveikkel a kiállítást. A kiállításról képes katalógus is jelent meg, melynek előszavában Hock János Munkácsy Mihályról írt megemlékezést. A katalógus sikerült képei közül mi is bemutatunk néhányat. Szinyei Merse Pálnak, a magyar tájképfestők egyik jeles úttörőjének «Falu alatt» című bájos nyári napsugaras tájképét, melyben három évvel ezelőtt a műcsarnok teli tárlatán is gyönyörködtünk. A kép a nyári júliusi nap gazdag színpompáját kitünően tükrözi vissza. Jeles aquarell-festőnk és illusztrátorunk, Neogrady Antal ezúttal is az ő vidám genre-képeiből állította ki a «Tárlatkozás» címűt, a mint egy dűlő úton haladó csinos menyecske képzőnt a távolban feltűnő vadász. Ifj. Szikszay Ferencz haladásáról pedig «Virágzás» című műve tanuskodik, a mely a tavasz virágzó fáin elmerengő fiatal szerelmes párt ábrázol.

Színházak. Május hóban már megnyílnak a nyári színházak a Krisztina-városban, a városligetben. A többi színház pedig időszakának a végére jut, de még a hátralévő rövid időre is mutatnak be egy-egy új darabot.

A Népszínház május 12-én új népszínművet adott elő «Muzsiai bankó» czímen. Szerzője új ember, Györkönyi Károly, ki tehetséggel rendelkező írónak mutatkozott. A jellemzés nem egy találó vonással jelennek meg falusi parasztjai a maguk nyersségében és egyszerű becsületességében. A színpadi eszelekvény azonban nem forr össze; egy szerelmi történet és egy bankóhamisítás egészen kétfelé vágja a drámát, melyet a szerző végül érzélgősen igyekszik egybefoglalni; az előbb kemény falusi emberek is egyszerre nekilágyúlnak. Ez, és mert a szerző túlságos sötét színekkel dolgozik, a darabnak kevés sikert tudott szerezni. Az első felvonás azonban így is értékes Györkönyi darabjában, s még néhány szép drámai jelenet is következik a későbbi részekben. Taposott utat sem követ a szerző. Bonyolítottan bár, de nem hatástalanul adja elő egy jóra való parasztlégyen szerelmét, a

kinek azért kell küzdeni, mert egy haszontalan familia jórávaló leányától eltántorítani nem engedi magát. Szabó László ez a legény, a ki az elzúllott Sirák szüsternek Vicza lányát szereti, de szereti a lányt a bátyja, Vince is. Az öreg Szabó nem szívesen látja a két fia hajlamát, s ráveszi a Vicza korhely apját, egyezék bele, hogy Vince és Vicza csakúgy balkézről éljenek együtt. László ezen felháborodik s a lányt az egész falu előtt jegyesének nyilváníja. Eddig sok erővel indult a darab. Jön azután a bankóhamisítás. Kiderült, hogy a vagyonos Szabó Vince bankót hamisít, mikor aztán a csendőrök elől menekülni akar, ezek lelövik. Ily

műsorába való fölvetélt ajánlja. Azt fejtegeti, hogy a népszínmű, a Nemzeti Színházról távol, mind jobban elvesztette a drámai magot, a többi műfajjal való testvérjegyét s mindinkább néprajzi különösség lett belőle. Beöthy egyelőre három népszínművet akar a játérendbe illeszteni: Gaál József híres *«Pelekesi*

Szinyei Merse Pál: A falu alatt.

A NEMZETI SZALON KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Neogrady Antal: Találkozás.

nótárius»-át, Szigligeti *«Czigány»*-át és Abonyi Lajos *«Betyár kendője»*-t. Ezeket mind játszották egykor a Nemzeti Színházban. A Nemzeti Színház előadásain a népszínművekből az ének-részeket kihagynak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia május 14-ikén Pauler Gyula elnökle mellett tartotta heti ülését s Fraknoi Vilmos püspök beces tanulmányt olvasott föl *«Petrarca és Nagy Lajos»* cím alatt. A Vatikán levéltárban találta a híres olasz költőre és a hatalmas magyar királyra vonatkozó adatokat.

Fraknoi avatikáni levéltárban megtalálta VI. Kelemen pápának a Verona uraihoz, a Scala hercegekhez intézett 1347 nov. 13-ikán kelt felhívását, melyben felszólítja őket, hogy Nagy Lajos magyar király seregének állják útját. A levelet Petrarca, már ekkor ünnepelt költő vitte el Scala Bastino herceghez, de eredménye nem volt, mert a magyar királyt és seregét tárt karokkal fogadták. Kelemen pápa levele megozafolja Petrarca egyik életrajzi adatát is. Eddig ugyanis azt hitték, hogy a költő Franciaországból azért jött Italiába, hogy Riezi néptribunnak felajánlja szolgálatait. De Petrarca szakított már Rieziével, a kit hóborzolt politikusként tartott és Kelemen pápa politikai ügynöke lett. Egyébiránt a diplomácia nem termett babért Petrarcanak sem ebben, sem más küldetésében. Maga is elismerte, hogy politikusként és gazdának rossz. Fraknoi tanulmányának előadását nagy érdeklődéssel hallgatták.

A Petőfi-Társaság május 13-ikán utolsó felolvasó ülését tartotta a nyári szünetek előtt. Bartók Lajos elnökle alatt, a ki melegen emlékezett meg Munkácsy művészetéről. Szintén Bartók olvasta föl Szana Tamásnak *«Munkácsy művészte»* című dolgozatát, mely részletesen foglalkozik a nagy művész alkotásaival, a *«Siralomház»*-tól a *«Honfoglalás»*-ig. A tetszéssel fogadott előadás után Somló Sándor szavalt a *«Erdélyi Zoltán»* *«Budapest»* című költeményét. Pap Zoltán Fülöp Aron vendégnek *«Sötét órák»* című költeménysorozatát mutatta be. Végül Hatala Péter tartott fölolvastat azokról a mondakörök, melyek annak a II. Szilveszter pápának az életéhez fűződnek, a ki Szent István királynak küldte a koronát. A nép hite Szent Szilveszter pápa bübá-

jos volt, a kinek a sátn megmondta, hogy misézés közben fogja elrabolni a lelkét. Történeti valóság, hogy a pápát az oltár előtt érte a szélütés. Az olasz nép még ma is hiszi, hogy ha Szilveszter csontjai megzörögnek a koporsóban, az a pápa közeli halálát jelenti. A felolvasások után zárt ülést tartottak, melyen elhatározták, hogy november 25-én *«Vörösmarty-ünnepet»* rendeznek a Vigadóban.

A Jó-szív egyesület, mely Tisza Kálmánné elnökle alatt oly buzgón működik az elemi csapások által sújtottak segítésében, e napokban tartotta évi közgyűlését. Tisza Kálmánné megnyitja után dr. Hajduska Emil titkár terjesztette elő az évi jelentést. E szerint a lefolyt évben az egyesület 20,600 frtnyi segélyt osztott ki, mely összegből 7450 frt az árvíz-károsultaknak, 2000 frt a jégkárosultaknak és 11,150 frt a tűzkárosultaknak jutott. E tetemes segélyt a rendes jövedelem nemcsak fedezte, hanem abból 908 frt még fenn is maradt. Ez összeget az alaptörvény csatolják, de ha szükség lesz rá, ezt is segélyezésre fogják fordítani. A közgyűlés tudomásul vette a jelentéseket, s az elhunyt gróf Batthyány Géza helyébe Ormódy Vilmost választotta alelnökkül. A választmány kilépő tagjait újból megválasztották.

MI UJSÁG?

A király, ki e hó 12-ikén érkezett Budapestre, a hét első felét Gödöllőn töltötte. Május 13-ikán délután, a delegációk fogadása után ment ki és 17-ikén reggel jött vissza Budapestre, s itt általános kihallgatást adott. Május 18-ikán reggel kilence órakor szemlélt tartott a király a Vörösműhely buda-pesti helyőrség fölött. Előtte való este Ferencz Ferdinánd főherceg is megérkezett, s a királlyal együtt jelent meg a szemlé. Rendkívüli sokaság gyűlt össze a Vörösműhely körül s az uralkodót érkezőkor és eltávozásakor lelkes üdvözlésben részesítette. Hétfőn általános kihallgatás lesz. Ekkorra várják Mária Valéria főherceggasszony és Lajos György főherceg megérkezését is.

A gróf Lónyay-pár Bécsben. Gróf Lónyay Elemér és neje május 15-ikén a tiroli Griesből

Bécsbe érkezett. A grófi pár a kalsburgi egysze-rién berendezett Zichy-nyaralóban szállt meg, hol a nyáron át fog lakni, s a honnan a nyár végén valószínűleg Bodrog-Olaszba mennek.

Gr. Lónyayné május 17-én délelőtt elment a bécsi Burgba, hogy hátramaradt butorairól és egyéb berendezéseiről intézkedjék. Kalsburgból férjével együtt négyes fogaton érkezett a Burghoz. Gróf Lónyay itt búcsút vett tőle, s csak este tért vissza, megvárva ott nejét, kivel együtt visszatért Kalsburgba. Lónyay grófné a Burghban leányát, Erzsébet főhercegnőt látogatta meg, ki most azon szobákban lakik, a melyekben előbb édes anyja lakott. Erzsébet főhercegnő már a lépcsőnél várta anyját, ki estig együtt maradt leányával.

Munkácsy emléke. A nagy művész sírját a koszorúknak messze feltűnő virágos és szalagos halma borítja a kerepesi-uti temetőben. Naponként sokan folkeresik. Özvegye május 12-ikén utazott el Budapestről a luxemburgi Kolpachba. Elutazása előtt köszönő levelet küldött a képviselőház elnökének azért a részvétért, a melyet férje elhunytán a képviselőház kifejezett. Köszönetet nyilvánítt a lapok útján az általános nagy részvétért is, többi közt ezeket mondván:

«Örökké fog élni emlékezetemben az a fejedelmi temetés, melyet a nemes magyar nemzet megboldogult férjemnek, az élet küzdelmeiben kidölt és megdicsőült nagy művésznak rendezett, a ki, míg élt, szellemének egész erejével mindig azon fáradozott, hogy alkotásaival a magyar névnek becsületet szerezzen. Legyen áldott emlékezte! Te pedig, dicső magyar nemzet, légy oly boldog és hatalmas, a minőnek az ő lánglelke álmódta! Isten velünk!»

A magyar festők és szobrászok körében mozgalom indult meg, hogy emléktáblával jelöljék meg Endenichben azt a szanatóriumot, a hol Munkácsy életének utolsó szakát töltötte és a hol a halál utólérte. Az emléktábla költségeire közelebb gyűjtést indítanak. A közoktatásügyi miniszterium művészeti osztályában pedig azzal a tervvel foglalkoznak, hogy Párisban még az ideai világkiállítás alatt Munkácsy-kiállítás rendeztessék. A mester halála alkalmából ugyanis Párisban is közhajként merült föl, hogy Munkácsy legkiválóbb alkotásai hozzáférhetőkké váljanak a világ minden részéből odaözönlő idegeneknek. Most csak az a kérdés, hogy a remekművek tulajdonosai átengedik-e a képeket a párisi kiállítás számára.

Az egyetem új épületének fölavatása. Május 13-ikán avatták föl a budapesti tudomány-egyetemnek díszes új épületét, mely homlokzatával az Egyetem-térre néz.

Az ünnepély d. e. 10 órakor az egyetemi templomban tartott isteni tisztelettel kezdődött. Innen az új épületben levő díszes aulába vonult át az ünnepelő közönség. A karzatokat és a földszint egy részét az egyetemi ifjúság lepte el, míg a kiválóbb személyiségek részére a pódium körül helyeztek el karosszékeket. Az emelvény mögött egy félkörben dőlőszaki növények között a király mellszobrára volt látható. A középső erkélyen volt megerősítve az egyetem újonnan renovált fehér alapszínű, aranyhímzésű selyem logója. Pontban tizenegy órakor vonult fel az aulába az egyetemi tanács Thewrewk Emil rektor vezetés alatt. Ugyanakkor jött Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter, Perczel Dezső képviselőházi elnök, Szilinszky államtitkár. Ott voltak még a műegyetem, az állatorvosi akadémia képviselői. A rektor mögött állott a főpedellus új díszruhájában, a rektori bottal. Ez a rektori bot egészen ezüst és harmincz fontot nyom. Oldalt a karok pedellusai ugyancsak díszben állottak. A pedellusok mai ruhája, melyet az alkalmakkor először viseltek, heroldoknak mutatja őket, még pedig olyképen, hogy a rektori pedellus az egyetem nagy cimerét, a kari pedellusok az egyes karok cimereit viselik mellükön s a kalpagukon lengő struccollak, melyek Pázmány cimerére emlékeztetnek, különböző színűkkel szintén jelzik, ki melyik karhoz tartozik.

Ponori Theodor Emil rektor tartotta az ünnepi beszédet, melyben az egyetem 265 éves fennállásának történetét vetett visszapiantást. A rektor az egyetem történetének ismertetésében 1862-ről szólva, a mikor az egyetem ünnepét ismét a régi fényvel kezdte ünnepelni, megemlékezett Vécsey Tamásról, kit az első nyilvános egyetemi ünnepen avattak doktornak, s a ki 1863 óta — a mikor magán-tanárként kepeztették — folyton működik a tandári pályán, ezekre menő hallgatóknak figyelemmel s nagybecsűsöléssel körülve. Az ünnepélyen megjelent közönség zajos, lelkes ovációval részesítette Vécsey Tamást.

A rektori beszéd után Fröhlich Izidor bölcsészeti-kari dékán olvasta föl az egyes karok jelentéseit a pályázatok eredményéről. Az orvoskari pályadíjak

Ifj. Szikszay Ferencz: Virágzás.

A NEMZETI SZALON KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

közül kettőt női tanulók nyertek: Szendef Ida és Königsberger Lea együtt készített dolgozatukkal és Genersich Margit bonczjegyzék-könyvvel. Az ünnep végével a miniszter és a vendégek megtekintették az egész új épületrészt, a melyet már legközelebb átadnak rendeltetésének. A miniszter megdicsérette Herczeg és Baumgarten kultuszminiszteri építészeti sikerült alkotásukat.

A kir. József-műegyetem rektorává a jövő iskolai évre dr. Hossay Lajost választották meg, prorektorrá K. Lipthay Sándort. A mérnöki és építészeti szakosztály dékánja Rados Gusztáv lett, a gépész-mérnöki szakosztályé K. János Ödön, az egyetemes és vegyészeti szakosztály dékánja dr. Schmidt Sándor.

A krakkói egyetem ötszázéves fennállásának jubileuma alkalmából több külföldi tudóst díszdoktorrá választott, ezek közt báró Eötvös Lorándot, a Magyar Tudományos Akadémia elnökét is.

Hazai ipartermékek kiállítása. A városligeti iparcarnokban május 12-ike óta nagy jelentőségű kiállítás egészíti ki azt a mozgalmat, mely az utóbbi időkben a hazai ipartermékek pártolása érdekében megindult. A mozgalomnak erőteljességet adott, hogy a kormány is támogatja. Hegedüs Sándorné, a miniszter neje a mozgalom egyik főrésze, ki a hazai ipar pártolása érdekében hírlapilag is felszólalt, főleg a nőkhöz intézve a buzdítást, hogy előítéletből és elfogultságból a hazai ipar termékeit ne mellőzzék. A miniszterné kezdsével a fővárosban a magyar nők iparpártoló bizottsága azonnal is megalakult, s ennek védelmére alatt szervezték az iparcarnokban azt a gazdag kiállítást, melynek hivatalos címe: *fonó, szövő és bőr-díszmű kiállítás*. Közel négyszáz iparos sietett itt bemutatni, hogy az ő készítményeik állják a versenyt a külföldi czikkkel és gyártmányokkal. A kiállítást Hegedüs Sándor miniszter nyitotta meg május 12-én délel. Teljes számban megjelent Hegedüs Sándornéval a magyar nők iparpártoló bizottsága is, és sok előkelőség, képviselő, gyáros, iparos; a közönség pedig napról-napra tanúsítja érdeklődését és megrendeléseket tesz.

Hegedüs Sándor a megnyitó beszédében azt mondta, hogy a kiállítás célja fölbeszerezni a közönségben az önismertet; megmutatni, mivel rendelkezünk, s a termelőt összehozni a fogyasztóval. Meg kell győzni a közönséget, hogy részben legalább rendelkezésre állnak a megfelelő hazai készítmények, az iparosokat pedig, hogy van pártoló közönségünk. Láthatjuk, mink van, a külföldi gyáros látni fogja, hogy mink nincs, s ha észreveszi, hogy vásárló és iparos közt a kapcsolat is megvan, készségesen állít gyártat.

Hegedüs Sándorné, mint a magyar nők iparpártoló bizottságának elnöke, a budapesti kereskedelmi egyesületekhez intézett lelkes hangú levelet, s föl-hívja figyelmüket a kiállításra s kéri, hogy összes

tagjainak körlevelekben ajánlják. «Mert azt kérjük és várjuk — írja a levélben — a kereskedő uraktól, hogy ártatlankban mindig előkelő és bőséges helyet biztosítsanak a magyar czikknek, hogy hívják fel alkalmas módon a fogyasztó közönség figyelmét a magyar czikkre, mert az iparosnak fődolga a jó és versenyképes áru előállítása, ennek a legszélesebb körökben való terjesztését azonban csakis a kereskedők erőlyes és czélutdatos, kitartó és rendszeres közreműködésétől várhatjuk. Hódítsák meg folytonos tájékoztatásuk és buzdításuk által a fogyasztót a magyar czikkre rendszeres vásárlásra és terjesztésre ügyének; a fogyasztó közönség leg-szélesebb rétegeit érdeklő vonják s érdeklődésüket megfelelő módok és eszközök révén állandóan ébren is tartásák.»

Szemléltető képek a népiszkolákban. A közoktatási miniszter már régebben elhatározta, hogy a népiszkolákban oly képes ábrázolásokat függesztet ki, s az iskolai könyvekben szintén ilyeneket vesz föl, melyek a hazai történelemre, a hazai szokásokra, az ország természeti nevezetességeire vonatkoznak, egyszersmind azonban a képek művészi kivitelűek lévén, már a szenge elmében is fejleszték a művészi érzéket. Ezért kiváló művészekkel rajzoltatta meg a miniszter e képeket. A külföldről is elkérte a népiszkolák szemléltető képeit, a képek tárgyának megválasztására szakértőket hívott tanácskozársra. A külföldről érkezett tárgyak kiállítása május 18-án nyílt meg. Wlassics miniszter a közös külügyminiszter útján szerezte meg az anyagot a külföldi országok oktatásügyi miniszteriumaitól. A kérelemnek azonban csak a porosz közoktatási miniszter tehetett eleget, mert az angol és francia kormány a népiszkolai tankönyvek és eszközök kiadása nem tartozik hatáskörébe. Az angol kormány mégis tett annyit, hogy a sajtóban felhívást tett közzé a kiadókhöz, tegyenek eleget a magyar közoktatási kormány kívánságának; a francia műveket egy párisi könyvkiadó czég útján rendelték meg. Az ily módon készült kiállítás természetesen szűk keretű és nem mutatja be a művelt külföld legszebb és legjobb termékeit, de így is bizonyára tanulságos.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf ESTERHÁZY MÓNICZ, Veszprémmegye volt főispánja, a főrendiház tagja, meghalt e hó 12-ikén Bécsben, 44 éves korában, szívizületi hűlés folytán. Az elhunyt fia volt gróf Esterházy Pálnak, a ki a szabadságharcban mint honvédeztredes hősiesen harcolt, a kiegyezés után pedig több országgyűlésen, mint a Deák-párt burgó tagja, nemes hévvel szolgált föl, valahányszor alkalmá volt rá a honvédség érdekei mellett. Gróf Esterházy MÓRICZ 1855-től 1898-ig viselte a veszprémi főispáni méltóságot, 1895-ben lett titkos tanácsos. A veszprémmegyei gazdasági egyesületnek elnöke volt. Az elhunyt, a

kinek ötvenezer holdnyi pápa ugodí hitbizományi birtoka és Komárommegyében harmincezer holdnyi szabad rendelkezési birtoka volt, azonkívül Németországban, Vesztfáliában is nagy birtokot és kastélyt örökölt. Kiváló sportember hírében állott, a Tattersallnak elnöke volt. Neje Stockau Paulina grófnő, egy fia maradt és két leánya. Fia, a tizenkét éves Pál gróf öröklő most a hitbizományt. Halála fölött a király is kifejeztette részvétét, valamint a főhercegek, Széll miniszterelnök, stb. A holttestet Pápa viték, s ott május 16-án nagy gyászompával temették el.

Elhunytak még a közelebbi napokban: SZUHÁNYI János, kir. tanácsos, nyug. törvényszéki bíró, 84 esztendő, Egerben. — SZÖLLÖSY KÁLMÁN, nyug. honvédszáz alezredes, 57 éves korában, Bólyó községben. — HAUPT FRIGYES, kir. törvényszéki bíró, Újvidéken. — TÓTH ALBIN JÓZSEF, jászóvári premontrei kanonok, főgimnáziumi tanár, 32 éves korában, Jászóvárott. — PONGRÁCZ VILMOS gróf nagy-kágyai földbirtokos, a biharmegyei Csehtelen, a hol látogatásban volt. — IDŐS TEMESVÁRY ANTAL, nyug. királyi aljárásbíró, a szentesi társadalom egyik tisztelt tagja, egykor vitéz honvédhadnagy, Szentesen 74 éves korában. — TÁHY GYULA, az Athenaeum nyomdai társaság főpénztárnoka, ki harmincegyezer esztendőig szolgált az intézetet, a szabadságharc egykori katonája, 68 éves korában, s nagy részét közt temették el. — TAMASKÓ ILÉS JÓZSEF, a Szent-Benedekrend tagja, egy időben főgimnáziumi tanár Győrben, 1884-től a kormáromi jószágkerület kormányzója Ólbán, 53 éves korában, Győrben. — VÉGH MÁTYÁS, a fogarasi állami polgári és felsőkereskedelmi iskola érdemes igazgatója, 48 éves korában, Fogarason. — SZIKLÓSI SZABÓ LAJOS, kamarás, nagybirtokos, 52 éves, Beziben. — SIKÓ MIKLÓS, arczkifestő, 83 éves korában, Kolozsvárott. — SOMOSSY JENŐ, hajdúvármegyei tisztviselő, 42 éves, Debreczenben, s Hajdú-Böszörményben temették. — PAULAY GÁBOR, postamester, takarékpénztári aligazgató, 56 éves, Tokajon. — FRANK BENJÁMIN, ér-szemjéni földbirtokos. Vagyonának jó részét izraelita jótékony célokra hagyta. — DR. TUPÓS LÁSZLÓ, ügyvéd 31 éves, Debreczenben. — ID. CSONGVAY KÁROLY, nyug. kir. törvényszéki bíró 1848–49-iki nemzetőr százados, a volt Marosköz utolsó választott törvényszékének főügyésze, 86 éves korában Maros-Vásárhelytől. — SZAMECZ KÁROLY megyei árvaszéki ülnök, 35 éves korában, Zala Egerszegen.

HILTING ADÁMNÉ, szül. Mayer Katalin, Szegzárd város főjegyzőjének neje, 20 éves korában Szegzárdon. — ÖZV. EDER ISTVÁNNÉ, szül. Csemegi Sarolta 70 esztendő korában, Csongrádon. — SOMOGYI JÓZSEFNÉ, volt 48-as honvédszázvezető felesége Újpesten. — LUPÁR JÓZSEFNÉ, szül. Bagaméry Zsuzsanna, 49 éves korában, Kolozsvárott. — MEZÖSSY PÁLMA, Mezőssy Béla képviselő s neje Szunyogh Gabriella egyetlen kis gyermeke, Újfehértón. — BERETZKY ZSUSZANNA, dr. Beretzyk Endre fővárosi kerületi orvos nővére, 44 éves korában, Fűmnyes községben. — RÁKOSI (Riesz) FERENCZKÉ, szül. Orosz Erzsé, a kassai szintársulat tagja, 25 éves korában, Kassán.

Szerkesztői üzenetek.

Pécs S. E. A jövő 1901-ik évben a magyar kir. honvéd Ludovika Akadémiában negyven teljesen díjmentes alapítványos helyet töltenek be. Az érdeklődők erre nézve részletes útbaigazítást nyerhetnek a Ludovika Akadémia parancsnoksága által most kibocsátott ide vonatkozó füzetből, mely egy koronázott könyvtársi úton is megszerezhető. Megjegyzendő, hogy a két utóbbi évben 50–50 növendékkel vett volna fel az intézet, de kellő számnál ifjú soha sem jelentkezett, nyilván azért, mert a nagyközönség tájékozatlan volt a felvételt iránt teendő lépések felől.

A boerok. Ép oly kevéssé ütök meg az irodalmi mértéket, mint korábban beküldött művei.

A romhányi csatáért. Sem a múltat nem tudja megeleveníteni, sem az utód elégius érzelmeinek nem tud elég erős és megkapó kifejezést adni.

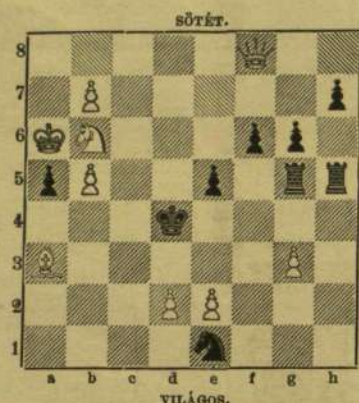
Rózsák emléke. Van egy pár csinos verszaka; de általában kidolgozása nagyon kezdetleges.

Hajnal Eazter. Gyilkos anya. Tamás bátya. Április 11. Dicsőrejtet érdemel, hogy komoly igyekezettel egyik leghíresebb műfajban, a balladában próbálja meg erejét. Sikert azonban még ezúttal nem aratott, vagy mit sem tud csinálni tárgyból (Hajnal Eazter), vagy visszatérő tárgyát dörögve fel (Gyilkos anya), vagy pedig zavarosan szövi meséjét. (Tamás bátya.) Az alkalmi verser sem válik be. Ki kell azonban emelnünk a verselés gondosságát mind a négy költeményben.

Nem közölhetők: D—ő Pista. A gondolat erőltetett, a kidolgozás pedig kezdetleges. — Halotti ének. Több furaeságot alig lehetne elmondani egy két strófás kis dalban. Az égi gyász, s a szívbe temetett kis lány szerelmére hullott rög: szemem-szedett képtelenség. — Sírva kértél, Korcsmárosné. Rossz írástól menteti, pedig nem is rossz. Versei jóval gyöngébbek, noha ezekben is látszik, hogy küzd a gondolattal, de nem tudja jól kifejezni. — A tavaszhoz. A szerzőnek alig van más fogalma a versírásról, mint az, hogy a sorokat nagy betűkkel kell kezdeni.

SAKKJÁTÉK.

2168. számú feladvány. Behting C.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2161. sz. feladvány megfejtése Spóner A.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vb4—d2	1. Ke5—d4 (a)	1.		d5—d4
2. a4—a5	2. t. sz.	2.	Fe2—f3	a6—a5
3. d3—d4	3. d4—d5	3.	Vd2—b2	mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomayán: Németh Péter. — Lipótvárt: Hoffbauer A. — Kecskemén: Balogh Dénes. — Lónoncon: Demeter József. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 18-ik számában közölt képtalány megfejtése: Inkább száz ellenséget, mint egy barátot se.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

párisi és lyoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utca 4. Raktárunkban található a legzebb és legnagyobb választék divatos selyemkelmék, csipkék és szalagok, valamint gyöngy-tüliszek, point lace-ruhák és point lace-kelmék. Fekete, fehér és színes selymekkel 85 krtól 14 frt. Foulard, Pongis- és Satin Liberty-selymek 65 krtól kezdve. Angol mosósejtem 80 cm. szélességben 1.25 krtól kezdve. Mintákkal kívánatra készíttünk szolgálnak.

Gummiárak, betegápolási eszközök érvényesítők (Geszerek F. Bergeránd párisi gyártó) legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándor egyetemi közbeszerzésnél, Bpest, Erzsébet-körút 50. 6754

NYILT LEVÉL.

Tekintetes gyógyszerész úr!
24 éves kellenem vizsketegéji bajomat az Ichtiol-Salicyl kenőcs 2 heti használat után teljesen elmulasztotta — annyira — hogy a baj vissza sem jött többé. Hogy ezen kitűnő gyógyszer hásmánál legyen, kérem ismét küldeni 1 tégelyt a belőle.
Eger, 1899 július 28.
Spánik Mihály
Érsekudvar.

Az «Ichtiol-Salicyl»

teljesen ártalmatlan és szagtalan! Orvosok által is legjobbnak elismerve, mindennemű viszketéssel járó bőrbajok, ótvár, bőrperezés, bőrhámítás és kipálott testrészek ellen: Megrendelhető: Erényi Béla Szabadszállás. Nagybani raktárak: Török gyógytár Király-utca 12., Nádor gyógytár Váci-körút 17.

Ára egy nagy tégelynek utasítással 3 korona!
Minden gyógyszerárban kapható.

Vese, húgyhólyag, húgydara és kövszény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által

a Lithion-forrás

Salvator

kitűnő sikerrel rendelve lesz. 7523
Hűgyhajtó hatása!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!
Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.
Budapest, főraktár Edesekuty L. urnál.

Nehézség.

A ki ekkorban, görsekkben és más idegbajokban szenved, kérjen ezekről szóló füzetet. Küldi ingyen és bérmentve a Schwaben-Apotheke Frankfurt a.M.

Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis Nagy tégely 1 K. tégely 2 K. Főraktár: URSITS-gyógyszertár Budapest Rakoczy-utca. Vidékre 10 fillér többlet befizetés után frankó

3 kiállítási kitüntetés. Zsirtalan és ártalmatlan, hozzá a Pulchradin-szappan 80 fillér, poude 1 kor. 8456

Készít, szétküldi az Apostol gyógyszerár Budapest József-körút 64 c.

fele, fehér és színes 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — egész ruhák s blousoknak való! — Mindenki-nek postbér és vámmentesen, házhoz szállítva. Minták postafordultával küldetnek.

HENNEBERG G.

selyemgyáros Zürichben.

Cs. és kir. udvari szállító. 8554

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csemegé-kereskedésben és cukrászdában. 8337

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője? Idegesség, vérszegénység és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat Rozsnyay Serail-arczenőcsöt, Vasaschinabóra, mely saját termései által és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat Rozsnyay Serail-arczenőcsöt, mely saját termései által és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat Rozsnyay Serail-arczenőcsöt, mely saját termései által és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat Rozsnyay Serail-arczenőcsöt.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógytárban Arad, Szabadság-tér. Budapest: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógytárában, valamint minden magyarországi gyógytárban.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ.

Nagyvárad közvetlen közelében, vasúti állomás. Kényelmes közlekedés. Vasúton Nagyváradtól fél, kocsi 4 órai távolságban. Május–aug. hónapokban naponta 10, vasárnap- és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváradra. Az új vasúti állomás közvetlenül a fürdőtelep mellett van. Az erdőben telekény. Hat tájkörűrű, család és kádifürdőkön kívül moorfürdők is. Telefon összeköttetés Nagyváraddal. Gyors és pontos kiszolgálás és mérsékelt ár által legyelemmel teljesíti kielégíteni. 8709

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely. BUDAPEST.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hővíz kitűnő eredménnyel használtatott a különböző kórtalajok ellen: kövszény, osz, székák, idült kútegek, máj-, gyomor-, bántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Masszázs és villamos fürdő. Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégfogadó, társalgási terem, posta, telefon. Távirat, gyógytár és elismert jó konyha. Rendelő fürdőszoba dr. Ezer Antal főorvosig udvari orvos. Naponta katonák és csigányzse. Házközel-kedés félóránként. Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig. A szobáknak a szep. hóban 30% engedmény. Arszabály kívánatra bérmentve küldetik. A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest.

Michelstädter S. E. és H.

Saját készítményű cipők nagy raktára. Váci-utca 3. sz. BUDAPEST, Erzsébet-körút 15. «Triumph» cipők — gombosak, fűrés és rug nélkül — egyedi készítmény. Dr. Högyer-féle asbest-talpbetéttel ellátott cipők nagy raktára. Főek-telepek: Debreczen, Békerek, Sopron, Újvidék, Zágráb, Brassó, Varaszd, Stuttmár. Minden cipő talpába az ára bele van nyomva.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Dinamogégyár és vegytermékek gyára, fémgalvanizálás és galvanoplasztikához szükséges kellékek gyára. Képvisele: Pfanhauser Vilmos BAIER LIPÓT, gyári raktára. Rökk Sztárd-utca 10. Telefon.

„Wagner-féle szab. gyorsan száradó festék” 8445 szárad és csontkeményre válik, minden tárgy befestésére alkalmas. — Egyedüli gyáros: Strobenitz Károly VI., Szabolcs-utca 4. — Telefon 21.

keszít a legnagobb kivitelben 92 WOTTITZ MANFRED Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.

UTAZÓK

figyelmébe!

Vasút mentén.

Nélkülözhetlen úti könyv az államvasutak, a Győr–Ebenfurti és az Eperjes–Bártai vonalak vidékein.

Ára kötve 1 frt.

Leggyorsabb 1 frt postautalványon beküldeni, mire a könyv bérmentve küldetik meg.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Törv. védve.

A már 45 év óta dicsőretneméltőlag ismert, s a 71.012. sz. Bm. leirat követelményeinek teljesen megfelelő 8635

VUKOVÁRI

arcztisztító kenőcs

VUKOVÁRI

bőrszépítő szappan

Egy nagy tégely ára 1 kor., 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak Krajcsovic által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajcsovic, a készítő arczképe látható.

Főraktár: Török József gyógytár Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 29.

Szép, tiszta, üde arczbört ér el mindenki a JUNO-KENŐCS

(kéz- és arczkenőcs) használata által. — Teljesen ártalmatlan.

Biztosan és gyorsan távolít el szeplőt, májfoltot, pörsekeneket (vimmert), bőrtakákat (mitessz), bőrhámítás, napégetést, arczvereséget stb. 1. számú tégely 1 korona (30 kr.).

A hozzávaló JUNO-SZAPPAN 60 fillér (30 kr.)

Juno-kenőcs II. számú még finomabb és hatásosabb mint az I. számú. Tégelye 2 kor. (1 forint).

Hozzávaló folyékony JUNO-SZAPPAN 80 fillér (40 kr.).

—puder, (fehér, rózsas és eremesztint) 1 doboz 1 korona (50 kr.).

—fogpaszt, szappan nélkül, 1 korona (50 krajczár.)

—fogszájviz, egy üveg 60 fillér (30 krajczár.)

JUNO-HAJFESTŐSZER. (Cromatique de Juno.)

Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (hajsz, székák) szőke, barna vagy fekete szíre való kényelmes és állandó festésre. — A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.

A legkínzóbb és legerősebb fogfájás egy pillanatra alatt megszűnik! amerikai fogcsépek alkalmazása folytán. Legjobb szer mindennemű fogfájás ellen. Bántalmat gyors hatás! Egy üveg esetet és használati utasítással 90 fillér (45 kr.) 1 kor. 25 fillér előzetes beküldés ellenében bérmentve. — Fenti szernek nagyszerű hatását az elismerő- és köszönő levelek ezrei igazolják.

Főraktár és egyedüli készítése a BANTLER ÖDÖN «Szent Miklós» gyógytárát Tomesvár, Király-utca 4. Naponta szétküldés postával.

